

ALLMÄNNA VILLKOR
Gäller från 2007-10-01

Kombinerad Allriskförsäkring

K10:1

Moderna Försäkringar AB
Moderna Försäkringar SAK AB
www.modernaforsakringar.se

moderna
FÖRSÄKRINGAR

ALLMÄNNA FÖRSÄKRINGSVILLKOR FÖR KOMBINERAD ALLRISKFÖRSÄKRING

Försäkringens omfattning framgår av försäkringsbrevet som tillsammans med detta villkor och övriga åsatta försäkringsvillkor utgör försäkringsavtalet.

Samtliga villkor är indelade efter ett gemensamt system, vilket medför att numreringen inte alltid är löpande.

Kursiv stil anger när ord, uttryck eller begrepp finns förklarade i kapitel Definitioner – Förklaringar i Allmänna avtalsbestämmelser och Definitioner – Förklaringar AB-DF.

Innehåll	Sid
I EGENDOMSFÖRSÄKRING	3
1. Vem försäkringen gäller för och försäkrad verksamhet	3
2. När försäkringen gäller	3
3. Var försäkringen gäller	3
6. Försäkrad egendom och Försäkringsbelopp	3
7. Vad försäkringen gäller för	6
8. Undantag	6
9. Maskinförsäkring (Tilläggsavtal)	7
21. Skadevärderingsregler	7
22. Ersättningsregler	11
23. Självrisk	13
38. Säkerhetsföreskrifter	13
41. Åtgärder vid skada	20
42. Skaderegleringsbestämmelser och preskription	20
43. Tidpunkt för betalning av ersättning	20
II AVBROTTSFÖRSÄKRING	21
III HYRESFÖRLUSTFÖRSÄKRING	25
IV EXTRAKOSTNADSFÖRSÄKRING	28
V ANSVARFÖRSÄKRING	31
VI RÄTTSSKYDDSFÖRSÄKRING	36
VII KRISFÖRSÄKRING	41

I EGENDOMSFÖRSÄKRING

1 Vem försäkringen gäller för och försäkrad verksamhet

Försäkringen avser i försäkringsbrevet angiven verksamhet och gäller för *försäkringstagaren* såsom ägare av försäkrad egendom.

- 1.1 Annan ägare Försäkringen gäller dessutom för annan ägare av försäkrad egendom som *försäkringstagaren* enligt avtal åtagit sig ansvar för.

2 När försäkringen gäller

Försäkringen gäller för skada som inträffar under den tid försäkringen är i kraft (försäkringstiden).

3 Var försäkringen gäller

- 3.1 På försäkringsstället Försäkringen gäller för försäkrad egendom inom försäkringsställe som anges i försäkringsbrevet.

- 3.2 På annan plats Försäkringen gäller intill högst 10 *prisbasbelopp* vid tillfällig förvaring, dock längst 6 månader, på annan plats inom Norden.

- 3.3 Vid rån Försäkringen gäller inom Norden vid *rån* i samband med tjänsteutövning.

- 3.4 Under transport Försäkringen gäller för skada under transport inom Norden, till och från angivet försäkringsställe, med försäkringstagarens egna, hyrda eller leasade fordon samt under lastning och lossning i samband med sådan transport.

- 3.5 Arbetsområde Utan särskilt avtal gäller försäkringen inte på *arbetsområde*.

6 Försäkrad egendom och försäkringsbelopp

- 6.1 Försäkrad egendom Försäkringen omfattar egendom som anges i försäkringsbrevet med *objekttyp* eller på annat sätt.

- 6.1.1 Undantagen egendom Försäkringen omfattar nedan angiven egendom endast om denna särskilt anges i försäkringsbrevet

- *trafikförsäkringspliktiga motordrivna fordon* och släpfordon till dessa
- luftfartyg, svävare, hydrokoptrar, segel- eller maskindrivna skepp och båtar, timmerslöp, kassuner, pontoner, pontonkranar, mudderverk eller byggnadsverk under bogsering till sjöss
- mobilkranar, tornsvängkranar, gräv-, schakt-, väg- och pålningsmaskiner
- sådana delar av maskinfundament, byggnadsgrund eller grundmur som ligger lägre än såväl lägsta källargolv som angränsande jord- eller vattenyta
- egendom som försäkringstagaren hyr ut eller leasar ut
- *kulvertanläggning* och *servisledning* längre än 20 meter
- produktiv *skog* och skogsmark
- brunn och vattentäkt
- egendom på *arbetsområde*
- levande djur och växande gröda
- växter och växtkulturer
- båthus, badhytt, kallbadhus, växthus, plasthall, tält och tillfälligt hus, till exempel barack eller liknande, samt egendom i sådana hus.

6.2 Försäkringsbelopp – Högsta ersättning

Försäkringen gäller med ett gemensamt försäkringsbelopp för egendom tillhörig samma *objekttyp* inom i försäkringsbrevet angivna försäkringsställen.

För *byggnad* gäller *helvärdesförsäkring*, *fullvärdesförsäkring* eller *förstariskförsäkring*.

För *maskinerier* och *varor* gäller *helvärdesförsäkring* eller *förstariskförsäkring*.

För *fastighetsinventarier*, *trädgård*, *tomt och markanläggning*, *ritningar*, *arkivalier och datainformation*, *pengar och värdehandlingar*, *kunders egendom* och *arbetstagares egendom* gäller *förstariskförsäkring*.

Om *fullvärdesförsäkring* och *förstariskförsäkring* gäller anges detta i försäkringsbrevet eller i försäkringsbeviset, i annat fall gäller *helvärdesförsäkring*.

För fastställande av försäkringsbelopp, se punkt 22.3.

6.2.1 Fribelopp

Försäkringen omfattar – även om detta inte anges i försäkringsbrevet – följande egendom intill högst nedan angivna belopp. Beloppen kan höjas – tilläggsbeloppet anges i försäkringsbrevet eller i försäkringsbeviset.

Vid försäkring av Byggnad

- *Trädgård, tomt och markanläggning* 5 prisbasbelopp
- *Fastighetsinventarier* 5 prisbasbelopp

Vid försäkring av Maskinerier och Varor

- *Varor och kunders egendom* bestående av *stöldbegärlig egendom* 0,5 prisbasbelopp
- *Ritningar, arkivalier och datainformation* 2 prisbasbelopp
- *Licens för nyttjanderätt till standardprogram* 1 prisbasbelopp
- *Pengar och värdehandlingar*
 - förvarade på försäkringsstället i låst värdeskåp 1 prisbasbelopp
 - förvarade på annat sätt på försäkringsstället 0,2 prisbasbelopp
 - vid rån och överfall 2 prisbasbelopp
- *Kunders egendom, dock inte pengar och värdehandlingar* 2 prisbasbelopp
- *Arbetstagares egendom dock inte pengar och värdehandlingar* 0,2 prisbasbelopp per arbetstagare eller enligt kollektivavtal
- *Skylt och markis* 1 prisbasbelopp
- *Hyrd lokal som försäkringstagaren enligt hyreskontrakt är skyldig att svara för* 1 prisbasbelopp
- *Egen bekostad fast inredning* 1 prisbasbelopp

6.2.2 Högsta ersättning

För vissa skadehändelser är högsta ersättning begränsad enligt nedan, om inte annat anges i försäkringsbrevet eller försäkringsbeviset.

6.2.2.1 Naturskada

Den sammanlagda ersättningen för egendom, *avbrott*, *hyresförlust*, *extrakostnad* och *röjning* är begränsad till

- 125 prisbasbelopp per skadetillfälle vid skada genom *jordskred*, *jordras*, *bergas*, *lavin*, *jordskalv* eller liknande naturskada
- 25 prisbasbelopp per skadetillfälle vid skada genom skyfall, varmed menas regn med en intensitet av minst 1 mm per minut eller 50 mm per dygn, snösmältning, stigande hav, sjö eller vattendrag, som strömmat från markytan direkt in i *byggnad* eller inomhus trängt upp ur avloppsledning.

6.2.2.2 Vatten- och annan vätskeskada

För skada genom **annan** vätskeutströmning än

- vatten från *installation* med därtill anslutna anordningar, vattenånga eller vätska från *installation* eller anordning för lokaluppvärmning
- vatten från utrymme inomhus, som har golvbrunn och som för sin funktion försetts med isolering avsedd att förhindra utströmning
- vatten från pumpgröp vid oförutsett fel på pumpmaskineriet eller vid strömvabrott

- vätska från kyl- och frysanläggning vid strömavbrott eller fel på anläggningen är ersättningen begränsad till 25 *prisbasbelopp* per skadetillfälle.

6.2.2.3 Rån

För skada genom rån är ersättningen begränsad till 25 *prisbasbelopp* per skadetillfälle. Vid rån av pengar och värdehandlingar är ersättningen begränsad till 2 *prisbasbelopp* per skadetillfälle.

6.2.2.4 Glas

För skada på glas samt på detta utförd utsmyckning (inristning, dekaler och liknande) är ersättningen begränsad till 25 *prisbasbelopp* per skadetillfälle. Denna begränsning gäller inte vid skada genom *brand*, *explosion*, åskslag eller *elfenomen*.

6.2.2.5 Låsändringar

För låsändringar till följd av att nyckel eller låskod stulits i samband med *inbrott* eller *utbrott* i försäkringslokal eller vid *rån* hos försäkringstagaren eller dennes ombud är ersättningen begränsad till 2 *prisbasbelopp* per skadetillfälle.

6.2.2.6 Transport

För skada under transport, samt under lastning och lossning i samband med sådan transport är ersättningen begränsad till 1 *prisbasbelopp* per skadetillfälle.

6.2.2.7 Montering, lyft med mera

För annan skada än *brand* i samband med montering, demontering, lyft och förflyttning inom försäkringsställe, och av den föranledd följdskada är ersättningen begränsad till 1 *prisbasbelopp* per skadetillfälle.

6.2.2.8 Skadegörelse

För skada på husfasad eller mur, orsakad av olovlig målning, färgning, klotter, inristning eller liknande, är ersättningen begränsad till 1 *prisbasbelopp* per skadetillfälle.

6.3	Investering och prisändring	Har egendomens värde under försäkringsåret ökat genom investering eller <i>prisändring</i> höjs kalkyl- eller försäkringsbeloppet från försäkringsårets början enligt nedan. Avser försäkringsbeloppet helvärdesförsäkrad egendom gäller reglerna för <i>underförsäkring</i> om försäkringsbeloppet var felaktigt vid försäkringsårets början.
6.3.1	Byggnad	För <i>byggnad</i> gäller att vid • <i>fullvärdesförsäkring</i> är värdestegring genom investering begränsad till 30 % av det vid försäkringsårets början gällande kalkylbeloppet (enligt tillämplig värderingsmetod) per <i>byggnad</i>• <i>helvärdesförsäkring</i> är sammanlagd värdestegring genom investering och <i>prisändring</i> begränsad till 30 % av det senast angivna försäkringsbeloppet per <i>byggnad</i>• <i>förstariskförsäkring</i> är värdestegring begränsad till <i>prisändring</i>.
6.3.2	Maskinerier	För <i>maskinerier</i> gäller att vid • <i>helvärdesförsäkring</i> är sammanlagd värdestegring genom investering och <i>prisändring</i> begränsad till 30 % av det senast angivna försäkringsbeloppet• <i>förstariskförsäkring</i> är värdestegring begränsad till <i>prisändring</i>.
6.3.3	Varor	För varor gäller att vid • <i>helvärdesförsäkring</i> är sammanlagd värdestegring genom volymändring och <i>prisändring</i> begränsad till 30 % av det senast angivna försäkringsbeloppet• <i>förstariskförsäkring</i> är värdestegring begränsad till <i>prisändring</i>.
6.3.4	Övrig egendom	För övrig egendom gäller att vid • <i>förstariskförsäkring</i> är värdestegring begränsad till <i>prisändring</i>.
6.3.6	Anmälan om investering	Investering med värde över 5 miljoner kronor skall omedelbart anmälas till Moderna Försäkringar.

7 Vad försäkringen gäller för

- 7.1 Allrisk Försäkringen gäller, dock med undantag enligt punkt 8, för plötslig och oförutsedd fysisk skada på eller förlust av försäkrad egendom. Försäkringen avser endast sådan skada som består i att egendomens värde minskar eller går förlorat.
- 7.1.1 Utströmning från installation eller våtutrymme Försäkringen gäller även för skada genom oförutsedd utströmning av
- vatten från *installation* med därtill anslutna anordningar
 - vattenånga eller vätska från *installation* eller anordning för lokaluppvärmning
 - vatten från inomhus beläget utrymme, som har golvbrunn och som för sin funktion försetts med isolering avsedd att förhindra utströmning.
- 7.1.2 Lokalisering och friläggning Vid ersättningsbar skada enligt punkt 7.1.1 ersätts kostnad för lokalisering och friläggning av läckagestället inom *byggnad* för att möjliggöra reparation av det fel som orsakat skadan. Även kostnad för *återställande* efter sådan reparation ersätts.
- ## 8 Undantag
- Utöver allmänna undantag enligt kapitel XX Allmänna avtalsbestämmelser AB-DF, punkt 39 gäller följande.
- 8.1 Skada på viss egendom För *maskinerier*, *fastighetsmaskin* och installationer gäller försäkringen inte för inifrån kommande skada såvida skadan inte orsakats av *brand*, *explosion*, åkslag eller *elfenomen*. Se dock punkt 9 Maskinförsäkring.
- 8.2 Skada genom Försäkringen gäller inte för skada genom
- översvämning (se dock 6.2.2.1)
 - fukt, röta, mögel, svamp, eller vätska – som inte beror på vätska från *installation* med därtill anslutna anordningar
 - vätskeutströmning från rökkanal, ventilationskanal, dräneringssystem, tak, altan, parkeringsdäck, takränna och utvändigt stuprör
 - sotutströmning från rökkanals mynning eller från byggtork
 - skadedjur, insekter, bakterier, virus eller smittoämnen
 - sprängningsarbete
 - stöld utan samband med *inbrott* eller *utbrott*
 - bedrägeri, förskingring eller liknande förmögenhetsbrott
 - ändring av temperatur eller luftfuktighet till följd av fel i automatisk klimatanläggning
 - förskjutning eller sättning i mark eller grundkonstruktion
 - påkörning av motordrivet fordon för vilken Trafikskadelagen (TSL) gäller
 - *datavirus*
 - smälta eller kontamination
 - *storm* eller snötryck som beror på felaktigt byggnadsarbete, felaktig byggnadskonstruktion, ingrepp i bärande stomme eller bristande underhåll.
- 8.3 Skada genom åkslag strömavbrott eller annat elfenomen Försäkringen gäller inte för skada genom åkslag, strömavbrott eller annat *elfenomen* på
- *elektrisk utrustning* vars inkommande eller utgående spänning överstiger 400 V. Se dock punkt 9 Maskinförsäkring
 - egendom i kyl- eller frysenhet.
- 8.4 Skada på Försäkringen gäller inte för skada på
- *varor*, produkter i arbete eller *kunders egendom*, om skadan beror på fel i konstruktion, råd eller anvisning, fel i beräkningar eller beskrivningar, materialfel eller felaktigt utförd bearbetning, tillverkning, montering, reparation, förvaring eller annan hantering
 - golv- och väggisolering vid skada som orsakats av att isoleringen var bristfällig, även om isoleringen fungerat som ytbeklädnad. Dock ersätts skada på annan ytbeklädnad
 - utrunnen vätska eller smälta
 - kontaminerad egendom
 - eller förlust av *datainformation*, såvida skadan inte är en direkt följd av en ersättningsbar skada på eller förlust av *datamedia*
 - *verktyg* under transport eller vid lastning och lossning i samband med transport.

- 8.5 Skada som består i Försäkringen lämnar inte ersättning för skada som består i förlitning, förbrukning, korrosion (till exempel rost eller frätning), kavitation, beläggning eller avsättning.
- 8.6 Skada av annan art Försäkringen lämnar inte ersättning för skada som är av sådan art att den inte påverkar egendomens användbarhet eller som kan avhjälpas genom normal service eller justering.
- 8.7 Yrkesmässig transport Försäkringen gäller inte för skada vid yrkesmässig transportverksamhet.

9 Maskinförsäkring (ingår endast om detta särskilt anges i försäkringsbrevet)

Försäkringen omfattar skada på i försäkringsbrevet angiven egendom genom plötslig och oförutsedd **inifrån** kommande skada.

9.1 Undantag

- 9.1.1 Undantagna skadehändelser Ersättning lämnas inte för skada genom sönderfrysning av förbränningsmotor eller till densamma hörande kylsystem.
- 9.1.2 Undantagen egendom Ersättning lämnas inte för skada på
- brunn
 - elpatron i värmepanna eller varmvattenberedare
 - rökgång, fundament, murverk, inmurning eller infodring
 - formar, utbytbara verktyg och annat förbrukningsmaterial
 - förbrukningsmaterial
 - simbassäng.
- 9.1.3 Skada genom Försäkringen lämnar inte ersättning för skada genom
- förskjutning och sättning i mark eller grundkonstruktion oberoende av orsaken till skadehändelserna
 - sprängningsarbete
 - smälta
 - vatten som vid regn, snösmältning eller högvatten trängt ut ur avloppsledning, svämmat över eller på annat sätt kommit in i *byggnad*
 - hav, sjö eller vattendrag som svämmat över
 - fukt, röta, mögel eller svamp
 - frysning, om inte skäligen åtgärder vidtagits för att förhindra sådan skada.
- 9.1.4 Skada som består i Försäkringen lämnar inte ersättning för skada som består i förlitning, förbrukning, korrosion (till exempel rost eller frätning), kavitation, beläggning eller avsättning.
- 9.1.5 Skada av annan art Försäkringen lämnar inte ersättning för skada som är av sådan art att den inte påverkar egendomens användbarhet eller som kan avhjälpas genom normal service eller justering.

21 Skadevärderingsregler

Vid skada på egendom beräknas skadebeloppet enligt nedan angivna regler. Skadad och oskadad egendom värderas efter samma grunder.

21.1 Värdering av skada på byggnad

21.1.1 Byggnad som återställs

Om *återställande* sker värderas skadan till kostnaden för att utan dröjsmål återställa *byggnad* med samma utförande, men på ett rationellt sätt vad avser metoder och material.

Från återställandekostnaden görs avdrag för värdeminskning genom ålder och bruk på byggnadsdel enligt reglerna i tabell punkt 21.1.8.

För byggnadsdel vars underhåll varit eftersatt eller som utsatts för onormalt slitage görs utöver tabellen enligt punkt 21.1.8 ett särskilt avdrag på återställande- och

reparationskostnaden. Detta gäller även för byggnadsdel som inte anges i tabellen för åldersavdrag.

Myndighetsbeslut

I skadekostnaden ingår merkostnad – intill 5 *prisbasbelopp* – som föranleds av att skadad *byggnad* enligt myndighetsbeslut eller för *byggnad* gällande normer i något hänseende måste ges annan konstruktion eller utförande än före skadan.

Om *återställande* sker på annan plats får skadekostnaden inte överstiga vad det skulle ha kostat att återställa den skadade byggnaden på samma grund.

Återställandekostnaden minskas med den värdeökning som kan uppstå till följd av sådan förhöjd ändamålsenlighet som har annan orsak än ändrad belägenhet.

Återställande måste ske senast inom 2 år från skadedagen. Sker det senare på grund av hinder, som inte beror på den försäkrade, får tiden 2 år räknas från den dag då hindret upphörde, dock längst 3 år från skadedagen.

I skadekostnaden inräknas inte merkostnader som beror på forceringsåtgärder, till exempel reparation på övertid, inköp till överpris för snabbare leverans eller transport på annat sätt än med sedvanligt transportmedel.

Kan utan väsentlig olägenhet *återställande* ske i samband med normalt underhåll värderas skadan till uppskattad andel av underhållskostnaden.

21.1.2 Värdering av installation och ytbeläggning

Vid skada på byggnadsdel eller *ytbeläggning* värderas skadan till återställandekostnaden med avdrag enligt ålderstabell i punkt 21.1.8. Detta gäller oberoende av värdeminskning för byggnaden. Varje föremål och varje *installation* bedöms för sig.

21.1.3 Duk i plasthall och tält

Skada på duk i plasthall och tält värderas till kostnaden för *återställande*, dock högst till dagsvärdet.

21.1.4 Byggnad av kulturhistoriskt eller konstnärligt värde

Med tillägg till punkt 21.1.1 gäller försäkringen för merkostnad, vad avser dokumenterad *byggnad* med kulturhistoriskt eller konstnärligt värde eller *byggnad* som förklarats som byggnadsminne enligt författning härom, som föranleds av att byggnaden efter skada på grund av sin särart inte kan återställas på ett rationellt sätt. Skadan värderas till kostnaden för att utan dröjsmål reparera den skadade byggnaden – intill 5 *prisbasbelopp* – med motsvarande tidsenligt byggnadsmaterial och utförande samt konstnärlig utsmyckning som före skadan i den mån detta är möjligt och skäligt.

21.1.5 Annan byggnad anskaffas

Anskaffas inom 2 år annan *byggnad* för samma ändamål i stället för den skadade, värderas skadan enligt punkt 21.1.1, varvid dock den ökning i värde som kan uppstå genom avvikelse i användbarhet och belägenhet skall dras av.

21.1.6 Byggnaden återställs inte och annan byggnad anskaffas inte

Återställs inte den skadade byggnaden eller anskaffas inte annan *byggnad* för samma ändamål inom 2 år, värderas skadan till skillnaden mellan byggnadens *dagsvärde* omedelbart före och omedelbart efter skadan.

21.1.7 Hinder på grund av lag eller myndighets föreskrift

Om *återställande* av *byggnad* hindras på grund av lag eller myndighets föreskrift, är den försäkrade även berättigad till ersättning – restvärdesersättning – för vad kvarvarande delar därigenom förlorat i värde. Den försäkrade är skyldig att följa Moderna Försäkringars anvisningar och på deras bekostnad vidta erforderliga åtgärder, såsom att söka dispens eller överklaga beslut. Följs inte anvisningarna är den försäkrade inte berättigad till ersättning för den förlust som uppstår genom att kvarvarande delar av *byggnad* inte kan användas

21.1.8 Ålderstabell	Byggnadsdel	Antal år utan åldersavdrag för material och arbete	Avdrag per påbörjat år därefter
	<i>Installation</i> för värme, vatten, avlopp, sanitet, ventilation samt maskinell utrustning		
	• rörsystem, vattenradiatorer	20 år	5 %
	• varmvattenberedare	5 år	8 %
	• värmepumpar, hushållsmaskiner, inkl spis	2 år	10 %
	• solfångare, vindkraftverk, takvärme	5 år	8 %
	• elinstallation	25 år	5 %
	• larmanläggning	5 år	8 %
	• övriga installationer samt annan maskinell utrustning än hushållsmaskin	10 år	5 %
	• sanitetsgods	20 år	5 %
	Radio- och TV-antenn (även parabol), markis	5 år	8 %
	Målning, tapetsering samt annan väggbeklädnad (inte <i>våtrum</i>)	5 år	8 %
	Golvbeklädnad (inte <i>våtrum</i>)		
	• trä- och parkettgolv, linoleum	10 år	8 %
	• keramik, sten	20 år	2 %
	• textila, övriga	5 år	10 %
	Våtrumsbeklädnad inkl tätskikt		
	• golv och väggmatta (trådsvetsad)	5 år	8 %
	• keramiska plattor	10 år	5 %
	• övriga material och utförande samt målning i <i>våtrum</i>	2 år	10 %
	Takbeläggning av papp	10 år	8 %
	Skorsten		
	• stål eller plåt	5 år	5 %
	• annat material	20 år	2 %

Avskrivning för värdeminskning begränsas till högst 80 % av värdet för byggnadsdel som före skadan var funktionsduglig.

21.2 Värdering av skada på maskinerier och fastighetsinventarier

21.2.1 Maskinerier och fastighetsinventarier som återställs

Om *återställande* sker värderas skadan till kostnaden för att utan dröjsmål återställa föremålet på ett rationellt sätt vad beträffar metoder och material.

Återställande måste ske snarast, dock senast inom 2 år.

I skadekostnaden skall inte inräknas merkostnad som orsakas av reparation på övertid eller som uppkommit genom att transport skett på annat sätt än med sedvanligt transportmedel. Den värdeminskning som föremålet efter reparation möjligen kan anses ha undergått genom skadan skall inte inräknas.

Utökas i samband med *återställande* skadat föremåls utrustning eller avkastningsförmåga, skall vid värderingen skälig hänsyn tas till detta.

21.2.2 Maskinerier och fastighetsinventarier med värde som är mindre än halva nyanskaffningsvärdet

Om föremålet vid skadetillfället minskat i värde genom ålder, slitage och omodernitet med mer än halva nyanskaffningsvärdet, värderas skadan till kostnaden för *återställande*, dock högst till det på grund av ålder, slitage och omodernitet minskade värdet.

21.2.3 Maskinerier och fastighetsinventarier som inte återställs

Återställs inte det skadade föremålet inom 2 år, värderas skadan till skillnaden mellan föremålets *dagsvärde* omedelbart före och omedelbart efter skadan.

21.2.4 Speciella regler för viss angiven egendom

21.2.4.1 Dator med utrustning

Skada på dator med utrustning värderas till kostnaden för återställande, dock högst till dagsvärdet. Dagsvärde fastställs enligt nedan.

Datorns ålder i månader	Ersättning i procent av inköpspriset
< 6 månader	100 %
7–12 månader	80 %
13–18 månader	60 %
19–36 månader	40 %
> 36 månader	20 %

21.2.4.2 Elektrisk utrustning

Vid skada på lindningar – och på grund av detta uppkomna skador på plåtar till elektrisk utrustning – värderas skadan till kostnaden för återställande med avdrag för värdeminskning.

Vid beräkning av skadeersättningen skall för elektriska motorer, generatorer och transformatorer avdrag göras för värdeminskning på lindningarnas och plåtarnas återställandekostnad (det vill säga kostnaderna för ut- och inmontering, transport, material och arbete) enligt nedan.

Föremål	Antal år utan avdrag	Avdrag för varje påbörjat år därefter
Motor	10 år	5 %
Generator	15 år	4 %
Transformator	15 år	3 %

Om driftsförhållandena är sådana att värdeminskning på lindningarna sker i en väsentligt snabbare takt än vad som ovan angetts, skall detta beaktas genom att procentsatsen ökas och/eller tidpunkten för dess tillämpning tidigareläggs.

21.2.4.3 Motordrivna fordon med flera

Skada på följande föremål värderas till kostnaden för återställande, dock högst till dagsvärdet

- trafikförsäkringspliktiga motordrivna fordon och släpfordon till dessa
- skogsmaskin, till exempel processor eller fällare
- för bygg- och anläggningsverksamhet avsedd maskin, panna, skjul eller bod.

Avskrivning för värdeminskning begränsas till högst 80 % av värdet på föremål som före skadan var funktionsdugligt.

21.3 Värdering av varor

21.3.1 Varor, för försäljning

Varor som den försäkrade har anskaffat för försäljning värderas till vad det vid skadetillfället skulle ha kostat att ersätta dem med nya varor av samma slag. Har varornas värde före skadan minskat på grund av inkurans eller annan omständighet värderas de med hänsyn till detta.

21.3.2 Varor, egen tillverkning

Varor som den försäkrade tillverkat eller har haft under tillverkning värderas till tillverkningskostnaderna – direkt material, materialomkostnader, direkt arbetslön, tillverkningsomkostnader och administrationskostnader – vid skadetillfället, dock högst till det pris för vilket egendomen då hade kunnat försälas.

21.3.3 Varor, sålda och leveransfärdiga

Varor sålda och färdiga för leverans skall – i den mån leverans inte kan fullgöras med andra varor – värderas till det avtalade försäljningspriset, minskat med inbesparade kostnader.

21.4 Värdering av övrig egendom

21.4.1 Ritningar, arkivalier och datainformation

Skadan värderas till de normala kostnader som inom 2 år läggs ned för att återställa den förlust av för verksamheten nödvändig information som uppkommit genom skadan.

	Med <i>ritningar, arkivalier</i> och <i>datainformation</i> avses endast sådana ritningar, register eller kartotek som innehåller information, som med nödvändighet måste återskapas vid skada.
21.4.2 Pengar och värdehandlingar	För pengar och sådana värdehandlingar som inte kan återställas värderas skadan till kontantvärdet vid skadetillfället. För övriga värdehandlingar värderas skadan till de normala kostnader som inom 2 år läggs ned på återställandet.
21.4.3 Kunders egendom	Skadan värderas efter de regler som gäller för den <i>objekttyp</i> egendomen tillhör, till exempel <i>maskinerier</i> eller <i>varor</i> .
21.4.4 Arbetstagares egendom	<i>Arbetstagares egendom</i> som den försäkrade är skyldig att ersätta enligt kollektivavtal värderas enligt kollektivavtalets regler. <i>Arbetstagares egendom</i> i övrigt värderas enligt Moderna Försäkringars villkor för hemförsäkring.
21.4.6 Trädgård, tomt och markanläggning	Skadan värderas till vad det kostar att återställa <i>trädgård, tomt och markanläggning</i> intill försäkringsbeloppet. Vid nyplantering av buskar och träd lämnas ersättning endast för plantor som normalt saluförs i handelsträdgård eller plantskola.

22 Ersättningsregler

Försäkringen skall inte bereda den försäkrade någon vinst utan endast lämna ersättning för liden skada, även om försäkringsbeloppet är högre.

22.1 Skadeersättning

Moderna Försäkringar ersätter

- skadekostnad värderad enligt punkt 21
- röjningskostnad med mera enligt punkt 22.5
- räddningskostnad enligt kapitel XX Allmänna avtalsbestämmelser AB-DF punkt 41.3 med avdrag för
 - självrisk enligt punkt 23
 och med hänsyn till
 - eventuell leverantörsgaranti
 - eventuell *underförsäkring* eller otillräckligt kalkylbelopp enligt punkt 22.4
 - övriga bestämmelser som kan inverka på ersättningen. Till exempel påföljd vid åsidosättande av säkerhetsföreskrifter enligt punkt 38.20.

Vid *förstariskförsäkring* lämnas ersättning högst med försäkringsbeloppet.

22.2 Försäkringsformer

22.2.1 Helvärdesförsäkring	Full försäkring vid <i>helverdesförsäkring</i> föreligger om försäkringsbeloppet motsvarar minst det belopp som beräknas enligt punkt 22.3. Föreligger full försäkring ersätts uppkommen skada i dess helhet intill försäkringsbeloppet med de begränsningar som framgår av villkoren i övrigt.
22.2.2 Fullvärdesförsäkring	Har i försäkringsbrevet angetts att egendom är fullvärdesförsäkrad ersätts uppkommen skada i dess helhet med de begränsningar som framgår av villkoren i övrigt.
22.2.3 Förstariskförsäkring	Har i försäkringsbrevet angetts att egendom är förstariskförsäkrad ersätts uppkommen skada inklusive röjningskostnader intill försäkringsbeloppet med de begränsningar som framgår av villkoren i övrigt.

22.3 Fastställande av försäkringsbelopp

22.3.1 Försäkringsbelopp för byggnad - helvärdesförsäkring	För <i>byggnad</i> skall försäkringsbeloppet motsvara byggnadens <i>nyanskaffningsvärde</i> vid skadetillfället.

22.3.2	Försäkringsbelopp för maskinerier	För <i>maskinerier</i> skall försäkringsbeloppet motsvara maskineriernas <i>nyanskaffningsvärde</i> vid skadetillfället. I kostnaden skall inräknas alla kostnader som fordras för att föremålet skall kunna tas i bruk.
22.3.3	Försäkringsbelopp för varor	För <i>varor</i> skall försäkringsbeloppet motsvara varornas värde vid skadetillfället enligt värderingsreglerna i punkt 21.3.
22.3.4	Ritningar, arkivalier och datainformation	För <i>ritningar</i> , <i>arkivalier</i> och <i>datainformation</i> skall försäkringsbeloppet motsvara värdet enligt värderingsreglerna i punkt 21.4.1.
22.3.5	Pengar och värdehandlingar	För <i>pengar</i> och <i>värdehandlingar</i> skall försäkringsbeloppet motsvara värdet enligt värderingsreglerna i punkt 21.4.2.
22.3.6	Kunders egendom	För <i>kunders egendom</i> skall försäkringsbeloppet motsvara värdet enligt värderingsreglerna i punkt 21.4.3.
22.3.7	Arbetstagares egendom	För <i>arbetstagares egendom</i> är försäkringsbeloppet högst 0,2 <i>prisbasbelopp</i> per <i>arbetstagare</i> eller det högre belopp som kan finnas angivet i respektive kollektivavtal.
22.3.8	Trädgård, tomt och markanläggning	För <i>trädgård</i> , <i>tomt</i> och <i>markanläggning</i> skall försäkringsbeloppet motsvara värdet enligt värderingsreglerna i punkt 21.4.6.
22.3.15	Gemensamt försäkringsbelopp	Är försäkringsbeloppet gemensamt för flera föremål men lägre än föremålets sammanlagda värde, ersätts vid skada på sådant föremål endast så stor del av skadan som motsvarar förhållandet mellan försäkringsbeloppet och värde. Denna regel gäller i tillämpliga delar även för räddnings- och röjningskostnader.
22.4	Underförsäkring och otillräckligt kalkylbelopp	
22.4.1	Underförsäkring	Föreligger inte full försäkring – <i>underförsäkring</i> – ersätts endast så stor del av skadan som försäkringsbeloppet utgör av beloppet som beräknas enligt punkt 21.
22.4.2	Ottillräckligt kalkylbelopp	<i>Försäkringstagaren</i> skall underrätta Moderna Försäkringar om ny-, till- eller ombyggnad eller annan därmed jämförbar förbättring av fullvärdesförsäkrad egendom för att nya premieunderlag skall fastställas. Försummas detta ersätts endast så stor del av skadan som motsvarar förhållandet mellan den erlagda premien för den aktuella egendomen och den premie som rätteligen skulle ha erlagts för denna.
22.4.3	Reducering av räddnings- och röjningskostnad	Vid <i>underförsäkring</i> och otillräckligt kalkylbelopp görs motsvarande reduktion av räddnings- och röjningskostnader.
22.5	Röjningskostnad med mera	Försäkringen ersätter enligt följande regler kostnader för röjning efter ersättningsbar skada på försäkrad egendom. Utöver försäkringsbeloppet ersätts kostnader för nödvändig rivning, röjning, borttransport, destruktion och deponering. Vid förtärsäkring begränsas dock den sammanlagda ersättningen till försäkringsbeloppet.
22.5.1	Högsta ersättning	22.5.1.1 Varor • Vid skada på varor lämnas ersättning med högst 20 % av varornas värde vid skadetillfället, dock högst 30 <i>prisbasbelopp</i>. 22.5.1.2 Förorening med mera • Vid förorening av eller annan inverkan på sjö eller annat vattenområde eller grundvatten lämnas ersättning med högst 10 <i>prisbasbelopp</i>.

22.5.1.3 Naturskada

Vid naturskada enligt punkt 6.2.2.1 är den sammanlagda ersättningen för egendom, *avbrott*, hyresförlust, extrakostnad och röjning begränsad till

- 125 *prisbasbelopp* per skadetillfälle vid skada genom *jordskred*, *jordras*, *bergas*, *lavin*, *jordskalv* eller liknande naturskada
- 25 *prisbasbelopp* per skadetillfälle vid skada genom skyfall, varmed menas regn med en intensitet av minst 1 mm per minut eller 50 mm per dygn, snösmältning, stigande hav, sjö eller vattendrag, som strömmat från markytan direkt in i *byggnad* eller inomhus trängt upp ur avloppsledning.

23 Självrisk

23.1 Grundsälvrisk

Vid varje skadetillfälle dras från beräknad skadekostnad enligt punkt 21, röjningskostnad med mera enligt punkt 22.5 och räddningskostnad enligt kapitel XX Allmänna avtalsbestämmelser AB-DF punkt 41.3 ett belopp som utgör den försäkrades självrisk.

Lägsta självrisk för försäkringen anges i försäkringsbrevet (grundsälvrisk).

För vissa skadehändelser är självrisken förhöjd enligt punkt 23.2 nedan. Är den valda grundsälvriskens högre än de särskilda självriskerna gäller den högre grundsälvriskens.

Avser försäkringen flera fastigheter enligt fastighetsregistret tillämpas en självrisk för varje fastighet. Ligger flera fastigheter inom samma kvarter tillämpas dock endast en självrisk för dessa.

23.2 Särskild självrisk

23.2.1 Utströmning från installation eller våtutrymme

Självriskens är 1 *prisbasbelopp* utöver avtalad grundsälvrisk, vid skada genom läckage från

- skikt avsett att förhindra utströmning, till exempel våtisolering eller kakelbeklädnad, med anslutningar och genomföringar
- *installation* genom åldersförändring, till exempel *korrosion* eller förslitning, eller uppenbart eftersatt underhåll.

23.2.2 Naturskada

Självriskens är 1 *prisbasbelopp* utöver avtalad grundsälvrisk vid naturskada.

23.2.3 Snötryck

Självriskens är 1 *prisbasbelopp* utöver avtalad grundsälvrisk, vid skada genom snötryck.

23.2.4 Skada orsakad av motordrivet fordon

Självriskens är 10 % av skadebeloppet, dock lägst 1 *prisbasbelopp* och högst 5 *prisbasbelopp* vid skada orsakad av motordrivet fordon i det fall då trafikskadeersättning enligt Trafikskadelagen inte lämnas eller då denna lag inte gäller.

23.2.5 Inhägnat område

Självriskens är 1 *prisbasbelopp* vid skada på egendom förvarad inom inhägnat område.

38 Säkerhetsföreskrifter

38.1 Generella regler

Den försäkrade skall utöver angivna föreskrifter i punkt 38.2 till 38.9 nedan iaktta

- Försäkringsförbundets tekniska rekommendationer FTR
- de föreskrifter som anges i försäkringsbrevet, Allmänna avtalsbestämmelser AB-DF eller i särskilt villkor
- de föreskrifter som meddelas av tillverkare, leverantör, besiktningsman eller motsvarande, i syfte att förhindra eller begränsa skada
- de föreskrifter – med tillämpningsföreskrifter – som i syfte att förhindra eller begränsa skada meddelats i lag eller förordning om till exempel
 - brandfarliga och explosiva varor i lag (1988:868) samt förordning (1988:1145) om brandfarliga och explosiva varor
 - elektrisk starkströmsanläggning i förordning (1957:601) om elektriska starkströmsanläggningar samt förordning (1993:1068) om elektrisk materiel.

38.2 Säkerhetsföreskrifter för datorer och datamedia

- 38.2.1 Allmänna föreskrifter Den försäkrade skall
- upprätta rutiner för felhantering som omfattar alla system samt dokumentera alla system i anläggningen
 - vidta åtgärder för att undvika avbrott eller annan störning
 - upprätta en katastrofplan (organisation och reservrutiner) för att klara ett totalt datorbortfall. Planen skall testas och personalen övas kontinuerligt
 - utse en namngiven person (säkerhetsansvarig) samt ersättare, som svarar för att
 - dokumenterade säkerhetsrutiner finns och följs
 - datorer, datamedia, system och program underhålls
 - behörighetssystem och säkerhetsutrustning används.
- 38.2.2 Datormiljö Datoranläggning och maskinutrymme skall
- ges sådan placering inom byggnaden eller området att skador från den yttre kringmiljön i möjligaste mån elimineras
 - vara försedd med tillförlitlig och erforderlig kraftförsörjning samt ha ett för elmiljön utformat skydd
 - ha ett separat och lämpligt utformat luftbehandlingssystem
 - vara utrustad och åtgärdad för att minimera risken för vattenskador.
- Säkerhetsåtgärder skall vara vidtagna för att förhindra tillträde för obehöriga.
- Servicerutiner, till exempel genom serviceavtal med leverantör eller serviceföretag, med föreskrifter om förebyggande underhåll, såsom översyn, test, kontroll, justering och liknande skyddsapplikationer, skall finnas dokumenterade och dess efterlevnad skall finnas journalfört.
- Finns serviceavtal har Moderna Försäkringar rätt att få kopia av avtalet.
- 38.2.3 Förvaring av originalprogram Originalexemplar av *programvara* skall förvaras på sådant sätt att inte exemplaret och installerat program kan skadas eller förloras vid samma skadetillfälle.
- 38.2.4 Förvaring av bevis på nyttjanderätt Licensbevis eller licensetikettnummer skall förvaras på sådant sätt att licensen och installerat program inte kan skadas eller förloras vid samma tillfälle.
- 38.2.5 Rutiner för säkerhetskopia Säkerhetskopia skall framställas dagligen under arbetsdag eller med den högre frekvens som vanligen tillämpas inom försäkringstagarens verksamhetsområde. Säkerhetskopia skall vara en komplett backup av all information.
- Säkerhetskopia skall vara korrekt och funktionsduglig.
- 38.2.6 Förvaring av säkerhetskopia Säkerhetskopia skall förvaras skild från originalet (datorns hårddisk) på ett sådant sätt att kopian och originalet inte kan skadas eller förloras vid samma skadetillfälle.
- 38.2.7 Programvara försedd med hårdvarulås *Hårdvarulås* får inte skruvas direkt på datorutgång utan skall anslutas via kabel. Låset skruvas fast under skrivbord eller motsvarande. För bärbara datorer skall hårdvarulåset förvaras på sådant sätt att datorn och hårdvarulåset inte kan skadas eller förloras vid samma skadetillfälle.

38.3 Säkerhetsföreskrifter brand

- 38.3.1 Revisionsbesiktning av elektrisk starkströmsanläggning Anges i försäkringsbrevet att elektrisk starkströmsanläggning skall revisionsbesiktas gäller följande.
- Elektrisk starkströmsanläggning skall på försäkringstagarens bekostnad revisionsbesiktas i den omfattning som föreskrivs av Moderna Försäkringar.
- Elektrisk starkströmsanläggning är enligt gällande statliga föreskrifter varje elanläggning för sådan spänning, ström eller frekvens som kan vara farlig för person eller egendom.

	Revisionsbesiktning skall enligt överenskommelse mellan försäkringsbolagen, handhas av Svenska Brandskyddsföreningens Elektriska Nämnd (EN), genom av nämnden auktoriserad besiktningsingenjör. Intyg om revisionsbesiktning skall utfärdas av besiktningsingenjören. Det skall av <i>försäkringstagaren</i> på begäran uppvisas för Moderna Försäkringar. Vid revisionsbesiktningen påtalade fel och brister skall av behörig person rättas till inom 2 månader efter besiktningen. Den första revisionsbesiktningen skall göras inom 1 år efter det att hela anläggningen blivit besiktningspliktig. Därefter skall revisionsbesiktning normalt ske vart tredje kalenderår med högst 40 månader mellan besiktningarna. Annan besiktningsfrekvens kan gälla.
38.3.2 Brandsläckningsredskap och larmanordningar	Brandsläckningsredskap och larmanordningar skall finnas i den utsträckning som anges av kommunens brand- eller räddningschef eller av Moderna Försäkringar.
38.3.3 Branddörrar och annan sektionering	Branddörr, brandlucka och annan liknande sektionering skall vara stängd eller vara uppställd med anordning som stänger dörren, brandluckan eller sektioneringen vid rökutveckling. Genomföringar och andra öppningar i brandsektionering skall vara tätade med typgodkända brandtätningmetoder.
38.3.4 Uppvärmningsanordningar	Brännbart material skall hållas på erforderligt avstånd från heta ytor på eldstäder och rökkanaler eller skyddas med isolering mot överhettning. Varmluftspanna, byggtork och annan flyttbar anordning för uppvärmning med fast, flytande eller gasformigt bränsle skall vara av typ som godkänts av Sveriges Provnings- och Forskningsinstitut eller annan behörig instans. Flyttbar elvärmeapparat skall vara utförd enligt gällande EU-direktiv – CE-märkt. Flyttbara uppvärmningsanordningar får inte användas i brand- eller explosionsfarliga utrymmen. Byggtork får användas för uppvärmning av <i>byggnad</i> endast i samband med byggnads- och anläggningsarbete.
38.3.5 Batteriladdning	Vid laddning av batteri för drivning av fordon skall Arbetsmiljöverkets föreskrifter angående blybatterier AFS 1988:4 följas.
38.3.6 Brännbart material förvarat utomhus	På annan tid än under normal arbetstid får inte emballage eller annat brännbart material förvaras på lastkaj eller annan plats utomhus inom sex meter från <i>byggnad</i>.
38.3.7 Tobaksrökning	Rökning får ske i kontor, matsalar, samlingslokaler, på särskilt anvisade platser och efter godkännande från kommunens brand- eller räddningschef även på fasta arbetsplatser. På övriga platser får rökning inte ske.
38.3.8 Motordrivet fordon	Motordrivet fordon (motorfordon, traktor, motorredskap och terrängmotorfordon) får i för arbetet erforderlig omfattning föras in eller användas i lokal eller upplag under förutsättning att • fyllning, tömning eller byte av bränslebehållare samt laddning av batteri sker på ett betryggande sätt och på plats avskild från lokalen eller upplaget i övrigt • permanenta lastnings- och lossningsplatser försetts med brandsläckningsredskap • Moderna Försäkringar och kommunens brand- eller räddningschef lämnat medgivande till detta om lokalen eller upplaget är brand- eller explosionsfarliga. Motordrivet fordon får inte utan medgivande av Moderna Försäkringar och kommunens brand- eller räddningschef garageras inom fabriktions- eller lagerlokal eller upplag.

38.3.9 Speciella anordningar Sådana anordningar där risk för överhettning föreligger, exempelvis bastuaggregat och kaffebruggare, skall vara försedd med timer som inte går att koppla ur.

38.3.10 Brandfarliga Heta Arbeten

38.3.10.1 Allmänna säkerhetsföreskrifter

Dessa säkerhetsföreskrifter för *heta arbeten* gäller för tillfällig arbetsplats där heta arbeten utförs och fara för brand kan föreligga.

Med *heta arbeten* avses svetsning, skärning, lödning, takläggning, bearbetning med snabbgående verktyg och annat arbete som medför uppvärmning eller gnistbildning. Den försäkrade svarar gentemot Moderna Försäkringar för att nedanstående säkerhetsföreskrifter följs av

1. den försäkrades företagsledning
2. övriga anställda hos den försäkrade
3. entreprenörer och andra uppdragstagare som anlitas av den försäkrade.

Om någon som anges i punkt 1-3 ovan, inte följer dessa säkerhetsföreskrifter kan ersättning helt utebli. Se punkt 38.20.

Anmärkning

För *heta arbeten* på tak gäller även särskilda föreskrifter enligt 38.3.10.2 nedan.

Tillstånd

Den som avser att bedriva eller låta bedriva *heta arbeten* på tillfällig arbetsplats (till exempel ägare eller brukare av fastighet eller total-/generalentreprenör) skall skriftligen utse en tillståndsansvarig som skall bedöma om arbetena medför fara för *brand*.

Om fara för *brand* anses föreligga, får *heta arbeten* utföras endast under förutsättning att den tillståndsansvarige

- utfärdar tillstånd för arbetena på Svenska Brandskyddsföreningens (SBF) blankett: "Tillstånd/Kontrollista" för *heta arbeten* eller motsvarande, som skall vara fullständigt ifyllt.
- under arbetenas utförande förvissas sig om att nedanstående säkerhetsregler följs.

Den tillståndsansvarige får delegera sitt ansvar endast om den som utsett honom skriftligen medgivit detta.

Den tillståndsansvarige får inte utföra de heta arbetena.

Säkerhetsregel nr 1 – Behörighet

Den som skall utföra brandfarliga *heta arbeten* skall ha behörighet och erfarenhet av brandskydd. Detsamma gäller den som skall vara brandvakt. Behörighetsutbildning skall vara genomförd enligt den plan som beslutats av försäkringsbolagens och SBFs utbildningskommitté för *heta arbeten*.

Den som är utsedd att regelbundet vara tillståndsansvarig skall ha motsvarande utbildning och erfarenheter.

Säkerhetsregel nr 2 – Brandvakt

Brandvakt skall utses och finnas på arbetsplatsen – även under arbetsrast – under den tid som de heta arbetena utförs och under den efter bevakningstid – minst en timme – eller annan tid som den tillståndsansvarige angett i Tillståndet. Brandvakten får inte lämna arbetsplatsen förrän faran för *brand* upphört. Brandvakt krävs inte när den tillståndsansvarige bedömer att det är uppenbart att arbetet kan utföras med samma säkerhet utan brandvakt.

Säkerhetsregel nr 3 – Brandfarlig vara

För arbete i utrymme som innehåller eller har innehållit brandfarlig vara, skall tillstånd inhämtas av kommunens brand- eller räddningsschef.

Säkerhetsregel nr 4 – Städning och vattning

Arbetsplatsen skall vara städad och vid behov vattnad.

Säkerhetsregel nr 5 – Brännbart material

Brännbart material på och i närheten av arbetsplatsen skall flyttas bort, skyddas eller avskärmas genom övertäckning

Säkerhetsregel nr 6 – Brännbara byggnadsdelar

Värmeledande konstruktioner och dolda brännbara byggnadsdelar skall undersökas med hänsyn till brandfaran, samt vid konstaterad brandfara skyddas och göras åtkomliga för omedelbar släckinsats.

Säkerhetsregel nr 7 – Otätheter

Springor, hål, genomföringar och andra öppningar på och i närheten av arbetsplatsen skall vara tätade och även kontrollerade med hänsyn till brandfaran.

Säkerhetsregel nr 8 – Släckutrustning

Godkänd, fungerande och tillräcklig släckutrustning skall finnas tillgänglig för omedelbar släckinsats. Här avses slang med vatten eller två certifierade handbrandsläckare med minsta effektivitetsklass 34A 233B (minst 6 kg).

Vid takläggning krävs

Slang med vatten och två certifierade handbrandsläckare med minsta effektivitetsklass 34A 233B (minst 6 kg) samt brytverktyg (till exempel pikyxa) och handstrålkastare. När förutsättning för släckning med vatten saknas, till exempel vid risk för frysning eller vid lågt vattentryck, skall utrustningen kompletteras med ytterligare en certifierad brandsläckare med lägst effektivitetsklass 34A 233B (minst 6 kg).

Säkerhetsregel nr 9 – Svetsutrustning

Svetsutrustning skall vara felfri. Acetylenflaska skall vara försedd med bakslagsskydd. Svetsbrännare skall vara försedd med backventil för bränningsgas och syrgas. Skyddshandske och avstängningsnyckel skall finnas.

Säkerhetsregel nr 10 – Larmning

Räddningstjänsten/brandkåren skall kunna larmas omedelbart. Fungerande mobiltelefon skall finnas tillgänglig om inte stationär telefon finns inom räckhåll.

Den som uppdras att larma skall känna till arbetsplatsens adress.

Säkerhetsregel nr 11 – Torkning, uppvärmning och upptining

Vid torkning eller uppvärmning genom förbränning med gas, skall lågan vara innesluten så att den inte kan orsaka antändning.

Säkerhetsregel nr 12 – Torkning av underlag och applicering av tätskikt

Vid torkning av underlag och applicering av tätskikt får material uppvärmas till högst 300°C.

Säkerhetsregel nr 13 – Smältning av asfalt

Vid smältning av asfalt skall utrustningen ställas upp, hanteras och tillses enligt SBF:s "Säkerhetsregler för smältning av asfalt vid arbeten på tak och balkonger."

38.3.10.2 Takarbeten – särskilda föreskrifter utöver ovanstående

Arbetet skall utföras på följande sätt.

Vid smältning av asfalt skall utrustningen ställas upp, hanteras och tillses enligt SBF:s säkerhetsregler i samband med arbeten på tak.

Torkning och applicering får inte utföras med öppen låga.

Vid arbetenas utförande skall släckutrustning bestående av slang med vatten och två godkända, fungerande handbrandsläckare ABE III, brytverktyg (till exempel pikyxa) och handstrålkastare finnas för omedelbar släckinsats.

Förberedande åtgärder för alarmering från arbetsplats på tak skall vidtas, till exempel genom att medföra mobiltelefon.

38.4 Säkerhetsföreskrifter Inbrott

Försäkringslokal skall uppfylla fastställt skyddskrav.

Dessutom krävs att samtliga föreskrivna

- skyddsanordningar är i funktion
- lås är låsta
- regler är reglade
- larmanläggning är aktiverad.

	Om inte annat anges i försäkringsbrevet gäller försäkringen enligt <i>skyddsklass 2</i> nedan. Detaljerad information avseende godtagbara lösningar för inbrottsskydd kan hämtas ur Moderna Försäkringars informationsbroschyrer avseende <i>skyddsklass 1-3</i> eller i gällande regler för Mekaniskt inbrottsskydd SSF 200 som kan beställas från Svenska Stöldskyddsföreningen, SSF. Hos SSF kan även andra tekniska föreskrifter beställas, bland annat gällande Elektromekaniskt skydd, och Säkerhetsguiden där godkända och rekommenderade produkter för inbrottsskydd redovisas.
38.4.1 Försäkringslokal	Försäkringslokalens omslutningsyta (vägg, golv, tak, dörr- och fönsterenheter med mera) skall - såväl vad avser det byggnadstekniska utförandet som lås och reglingsanordningar - motsvara <i>skyddsklass 2</i> enligt gällande "Regler för mekaniskt inbrottsskydd, SS 200" utgivna av Svenska Stöldskyddsföreningen.
38.4.2 Lås, kod, låskombination eller nyckel	Lås, kod, låskombination eller nyckel skall omedelbart bytas eller ändras om det finns anledning att misstänka att någon obehörigen innehar nyckel eller har kännedom om koden eller låskombinationen. Nyckeln, koden eller låskombinationen till <i>byggnad</i> skall handhas och förvaras på betryggande sätt. Den får till exempel inte vara märkt eller placerad så att den kan identifieras av obehörig. Den får inte heller förvaras på sådant sätt i försäkringslokalen att den är lätt tillgänglig för obehörig. I nyckelskåp i anslutning till lokal får endast förvaras sådan nyckel som uteslutande passar till allmänt utrymme såsom pannrum, soprum, hissmaskinrum eller liknande, vilket är betryggande avskilt från annan lokal.
38.4.3 Inhägnat område	Försäkring för egendom förvarad inom inhägnat område ingår endast om detta särskilt anges i försäkringsbrevet. Försäkringslokalens omslutning Med <i>försäkringslokal</i> avses här inhägnat område som uppfyller nedan angivna krav. Området där den försäkrade egendomen förvaras skall vara omslutet av en inhägnad (stängsel, vägg, grind, port med mera), som i sin helhet ger ett efter förhållandena godtagbart skydd mot <i>inbrott</i> och försvårar bortförandet av stöldgods. Inhägnaden skall bestå av stängsel eller vägg och vara totalt minst 2,20 m hög, varav de översta 0,20 m skall utgöras av minst två rader taggtråd. Inhägnaden skall anslutas så nära till marken att inkrypning under inhägnaden förhindras. Inhägnadens fastsättningsanordningar, stolpar, stag med mera skall vara förankrade i marken på ett godtagbart sätt. Anmärkning Exempel på godtagbart utförande av stängsel och väggar är • flätverksstängsel av minst 3 mm tjock ståltråd med maskstorlek inte överstigande 50 x 50 mm • vägg av trä, minst 25 mm tjock • vägg av stålplåt, minst 1 mm tjock. Grind, port och dörr Grind, port och dörr skall fylla samma krav på skydd mot <i>inbrott</i> som stängsel och vägg enligt ovan. Vid gångjärn till grind, port eller dörr skall finnas en spärranordning som förhindrar avlyftning i stängt läge. Grind, port och dörr anses inte som låst om nyckel kvarlämnats i låset. Grind, port och dörr skall vara låst med en godkänd låsenhet. Anmärkning En godkänd låsenhet består av • lås och godkänt slutbleck eller

- godkänt hänglås med godkänt beslag.

Godkänt lås

Godkänt lås skall uppfylla låsklass 3 i SS3522. Det innebär bland annat att ett *godkänt lås*

- skall från båda sidor om dörren endast kunna öppnas och låsas med för låset avsedd nyckel
- inte får ha vred om inte vredet kan spärras eller frikopplas
- skall vara utfört så att inga delar som påverkar låsets inbrottskydd kan demonteras från låsets utsida. Sådana delar skall inte heller kunna demonteras från dörrens insida annat än med specialverktyg.

Godkänt slutbleck

Godkänt slutbleck skall uppfylla lägst låsklass 3 i SS3522.

Godkänt hänglås med godkänt beslag för dörr, port eller lucka

Godkänt hänglås med godkänt beslag för dörr, port eller lucka skall vid invändig montering lägst uppfylla hänglåsklass 3 och vid utvändig montering lägst uppfylla hänglåsklass 4.

38.4.4 Container

Försäkring för egendom förvarad i container ingår endast om detta särskilt anges i försäkringsbrevet.

Med *försäkringslokal* avses här container som är särskild angiven i försäkringsbrevet och som uppfyller nedan angivna krav.

Omslutningsyta

Container skall ha omslutningsytor av minst 1 mm tjock stålplåt eller annat utförande som för det särskilda fallet godtagits av Moderna Försäkringar.

Eventuellt fönster eller annan öppning skall ha *inkrypningsskydd* (till exempel stålgaller).

Godkänt hänglås med godkänt beslag för dörr, port eller lucka

Dörr, port eller lucka skall vara låst med godkänt hänglås med godkänt beslag som uppfyller lägst hänglåsklass 4.

Dörr, port eller lucka anses inte som låst om nyckel kvarlämnats i låset.

38.5 Säkerhetsföreskrifter – Vätskeutströmning

För att förhindra skada genom utströmning skall

- *installation* för vatten ha tillräcklig isolering och temperaturen i *försäkringslokal* vara tillräckligt hög för att förhindra skada genom frysning
- invändig *installation* för regn- och smältvatten uppfylla de krav som ställs på avloppsledningar enligt byggnorm eller branschregler gällande vid tidpunkten för uppförandet eller reparationen
- *installation* för vatten vara provade och godkända i vedertagen ordning
- *golv- och väggtätskikt* i våtrumme uppfylla de funktionskrav som uppställts i byggnorm eller branschregler gällande vid tidpunkten för uppförandet eller reparationen
- *varor* befintliga i *källarlokal* vara uppallade minst 10 cm över golvet.

38.8 Säkerhetsföreskrifter – Transport

För att förhindra skada på eller stöld av egendom som transporteras i fordon skall

- egendomen emballeras, packas, stuvas eller i övrigt iordningsställas på ett för transporten lämpligt sätt
- fordonet, vid kortare uppehåll, till exempel i samband med måltid eller vid i- och urlastning, vara låst och fönster vara stängda. För *stöldbegärlig egendom* gäller dessutom att egendomen skall förvaras i insynsskyddat utrymme
- egendomen, vid annat uppehåll än ovan, tas ut ur fordonet om inte detta är inlåst i lokal som uppfyller gällande *skyddsklass*.

38.9 Säkerhetsföreskrifter – Storm och snötryck

För att förhindra skada genom snötryck skall den försäkrade undanröja långtids-påverkande snölast. Vid extrem nederbörd, andra extrema väderförhållanden eller plötsliga väderomslag skall röjning ske vid första möjliga tillfälle.

38.20 Påföljd vid åsidosättande av säkerhetsföreskrifter Har den försäkrade vid skadetillfället inte följt en säkerhetsföreskrift enligt ovan, kan ersättning helt utebli om inte åsidosättandet kan antas ha saknat betydelse för skadan. Kan den försäkrade visa att det är troligt att skadan delvis skulle ha inträffat oavsett om säkerhetsföreskriften följts lämnas ersättning för den delen. Med den försäkrade jämföras annan som har haft att se till att föreskriften följdes.

41 Åtgärder vid skada

Vid skada skall den försäkrade vidta de åtgärder som framgår av kapitel XX Allmänna avtalsbestämmelser AB-DF, punkt 41.

42 Skaderegleringsbestämmelser och preskription

Vid skada skall den försäkrade följa de bestämmelser som framgår av kapitel XX Allmänna avtalsbestämmelser AB-DF, punkt 42.

43 Tidpunkt för betalning av ersättning

Ersättning betalas enligt de regler som framgår av kapitel XX Allmänna avtalsbestämmelser AB-DF, punkt 43.

II AVBROTTSFÖRSÄKRING

Vid försäkring av rörelse ingår alltid avbrottsförsäkring.

1 Vem försäkringen gäller för och försäkrad verksamhet

Försäkringen avser i försäkringsbrevet angiven verksamhet och gäller för *försäkringstagaren* såsom innehavare av försäkrad rörelse.

2 När försäkringen gäller

Försäkringen gäller för *avbrott* som uppkommer under ansvarstiden till följd av försäkrad skadehändelse enligt punkt 7 och som inträffar under den tid försäkringen är i kraft (försäkringstiden).

Ansvarstiden är 12 månader om inte annat anges i försäkringsbrevet och räknas från den tidpunkt försäkrad skadehändelse enligt punkt 7 inträffat.

3 Var försäkringen gäller

3.1 På försäkringsstället

Försäkringen gäller för *avbrott* som uppstår i den försäkrade rörelsen till följd av ersättningsbar skada enligt punkt 7.1 som inträffar på försäkringsställe som angetts i försäkringsbrevet.

3.2 På annan plats

Vid kund- och leverantörsavbrott enligt punkt 7.2 gäller försäkringen för skada som inträffar inom Norden.

4 Försäkrat intresse

Försäkringen avser endast försäkringstagarens intresse som består i att det försäkringsmässiga täckningsbidraget inte minskas eller går förlorat genom inskränkning i den försäkrade rörelsen under ansvarstiden.

6 Försäkringsbelopp – Högsta ersättning

Försäkringen gäller med i försäkringsbrevet angivet försäkringsbelopp och ansvarstid.

6.2.2 Högsta ersättning

6.2.2.1 Naturskada

Vid naturskada enligt kapitel I Egendomsförsäkring punkt 6.2.2.1 är den sammanlagda ersättningen för egendom, *avbrott*, hyresförlust, extrakostnad och röjning begränsad till

- 125 *prisbasbelopp* per skadetillfälle vid skada genom *jordskred, jordras, bergras, lavin, jordskalv* eller liknande naturskada
- 25 *prisbasbelopp* per skadetillfälle vid skada genom skyfall, varmed menas regn med en intensitet av minst 1 mm per minut eller 50 mm per dygn, snösmältning, stigande hav, sjö eller vattendrag, som strömmat från markytan direkt in i *byggnad* eller inomhus trängt upp ur avloppsledning.

6.2.2.8 Kund- och leverantörsavbrott

Vid kund- och leverantörsavbrott är Moderna Försäkringars ersättningskyldighet begränsad till högst 10 *prisbasbelopp* vid varje skadetillfälle.

6.2.2.9 Avspärrning beordrad av Räddningstjänst eller Polismyndighet

Vid *avbrott* till följd av avspärrning beordrad av Räddningstjänst eller Polismyndighet lämnas ersättning i den mån ersättning inte kan fås av allmänna medel med högst 10 *prisbasbelopp*.

6.2.2.10 Avbrott vid transport, montering, demontering samt förflyttning

Vid *avbrott* till följd av skada vid transport, montering, demontering samt förflyttning är ersättningen högst 10 *prisbasbelopp* per skadetillfälle.

7 Vad försäkringen gäller för

- 7.1 På försäkringsstället
- Försäkringen gäller för *avbrott* som uppstår i den försäkrade rörelsen genom
- skada som är ersättningsbar enligt kapitel I Egendomsförsäkring, punkt 7
 - stopp i tillförsel av el, gas, vatten eller värme förorsakad av plötslig och oförutsedd fysisk skada på matarledning eller tillhörande försörjningsenhet, central eller fördelningsstation
 - att tillträde till rörelsen hindras genom avspärning beordrad av Räddningstjänst eller Polismyndighet under förutsättning att avspärningen uppkommit genom händelse som inte i förväg är planlagd.

7.1.1 Maskinavbrott
(ingår endast om detta anges i försäkringsbrevet)

Anges det i försäkringsbrevet att maskinavbrottsförsäkring ingår gäller försäkringen för avbrott som uppstår i den försäkrade rörelsen till följd av ersättningsbar maskinskada enligt kapitel I Egendomsförsäkring, punkt 9 som inträffar på försäkrade *maskinerier* eller i försäkringsbrevet särskilt angiven maskin.

7.2 På annan plats

7.2.1 Kund- och leverantörsavbrott

Försäkringen gäller för *avbrott* som uppstår i den försäkrade rörelsen genom att leveransavtal inte kunnat fullföljas på grund av *brand* som inträffar inom Norden hos kund eller leverantör med vilken försäkringstagaren har gällande kontrakt. Försäkringen gäller inte för längre tid än den för leveranskontraktet återstående kontraktstiden.

8 Undantag

Utöver allmänna undantag enligt kapitel XX Allmänna avtalsbestämmelser AB-DF, punkt 39 gäller följande.

- 8.1 Förlängd avbrottstid
- Ersättning lämnas inte för förlust som beror på att avbrottstiden förlängs på grund av den försäkrades ekonomiska förhållanden, till exempel bristande försäkringsskydd eller kapitalbrist.
- 8.2 Förbättring, utvidgning eller annan förändring
- Ersättning lämnas inte heller för sådan förlust som orsakas av att en del av ansvarstiden utnyttjas till förbättring, utvidgning eller annan förändring av den skadade egendomen utöver dess *återställande* till samma skick som före skadan. Detta gäller även sådan förändring som är en följd av myndighets åtgärd.

21 Skadevärderingsregler

Skada värderas efter ansvarstidens slut. Skadebeloppet utgörs av förlust beräknad enligt nedan med tillägg av skäliga räddningskostnader.

21.1 Beräkning av täckningsbidrag

21.1.1 Täckningsbidrag under jämförelseperioden

Täckningsbidraget beräknas under en jämförelseperiod, som är av samma längd som ansvarstiden, dock högst 12 månader. Jämförelseperioden börjar 12 månader före dagen då skada enligt punkt 7 ovan inträffat. Är ansvarstiden längre än 12 månader skall det beräknade täckningsbidraget under jämförelseperioden ökas med hänsyn till den längre ansvarstiden.

21.1.2 Förväntat täckningsbidrag

Råder under ansvarstiden andra förhållanden än under jämförelseperioden och sammanhänger dessa förhållanden inte med skadan, skall täckningsbidraget justeras genom att det för jämförelseperioden framräknade täckningsbidraget ökas eller minskas.

Det justerade beloppet skall anses utgöra det *täckningsbidrag* som rörelsen skulle ha gett under ansvarstiden, om skadan inte hade inträffat.

21.1.3 Faktiskt täckningsbidrag

Det *täckningsbidrag* som rörelsen faktiskt gett under ansvarstiden beräknas varvid hänsyn tas till

- att kostnader som inte är försäkrade skall, till den del de överstiger vad som proportionellt svarar mot rörelsens minskade omfattning, dras från

täckningsbidraget i den mån *försäkringstagaren* kan visa att de medfört minskning av förlusten

- att täckningsbidraget skall ökas med ett belopp som svarar mot sådant bortfall av *täckningsbidrag* som orsakas av att en del av ansvarstiden – utöver den tid som skulle ha behövts för att återställa den skadade egendomen i samma skick som före skadan – blivit använd till förbättring, utvidgning eller annan förändring, även sådan som är en följd av myndighets beslut.

21.1.4 Skadebelopp minskat med

Skadebeloppet utgörs av det förväntade täckningsbidraget enligt punkt 21.1.2

- det faktiska *täckningsbidrag* enligt punkt 21.1.3 som rörelsen gett under ansvarstiden
- sådana i det förväntade täckningsbidraget enligt punkt 21.1.2 ingående kostnader som kunnat inbesparas under ansvarstiden
- det *täckningsbidrag* som ingår i ersättningen för egendomsskadan
- den ränteavkastning som *försäkringstagaren* under ansvarstiden erhållit på ersättning för egendomsskadan
- sådan ökning av täckningsbidrag som, till följd av skadan, uppstått under ansvarsstiden i annan rörelse som *försäkringstagaren* själv, eller annan för hans räkning driver.

22 Ersättningsregler

Försäkringen skall inte bereda den försäkrade någon vinst utan endast lämna ersättning för genom skadan uppkommet bortfall av *täckningsbidrag* även om försäkringsbeloppet är högre.

22.1 Skadeersättning

Moderna Försäkringar ersätter

- skada värderad enligt punkt 21
- ränteförlust och/eller skälig räntekostnad under ansvarstiden med hänsyn till att ersättning betalas efter ansvarstidens slut. Vid beräkning av ränteförlust betalas avkastningsränta enligt Riksbankens referensränta med ett tillägg av 2 procentenheter
- räddningskostnad enligt kapitel XX Allmänna avtalsbestämmelser AB-DF punkt 41.3

med avdrag för

- *självrisk* enligt punkt 23.2
- eventuell *underförsäkring*
- övriga bestämmelser som kan inverka på ersättningen, till exempel påföljd vid åsidosättande av säkerhetsföreskrifter enligt punkt 38.20.

22.3 Framtagning av försäkringsbelopp

Försäkringsbeloppet skall minst motsvara förväntat *täckningsbidrag* enligt punkt 21.1.2.

22.4 Underförsäkring

Är försäkringsbeloppet lägre än det i punkt 21.1.2 angivna täckningsbidraget föreligger *underförsäkring* och ersättning lämnas endast för så stor del av skadan som försäkringsbeloppet utgör av nämnda *täckningsbidrag*.

23 Karens och självrisk

Vid varje skadetillfälle tillämpas *karens*. Om avbrottstiden varar längre än karenstiden tillämpas självrisk och avbrottet räknas från tidpunkten för egendomsskadan.

23.1 Karenstid

Karenstiden är

- 72 timmar vid *avbrott* till följd av maskinskada, ersättningsbar enligt kapitel I Egendomsförsäkring, punkt 9 Maskinförsäkring
- 72 timmar vid *avbrott* enligt punkt 7.2.1 Kund- och leverantörsavbrott
- 48 timmar vid övriga skador

- 23.2 Självrisk**
- Vid varje skadetillfälle dras från beräknad skadekostnad enligt punkt 21, eventuell ränteförlust och/eller skälig räntekostnad med hänsyn till att ersättning betalas efter ansvarstidens slut och räddningskostnad enligt kapitel XX Allmänna avtalsbestämmelser AB-DF punkt 41.3, ett belopp som utgör den försäkrades självrisk.
- För avbrottsförsäkring gäller samma självrisk som i kapitel I Egendomsförsäkring, punkt 23.
- Vid samtidig egendoms- och avbrottsskada tillämpas endast en självrisk.
- 38 Säkerhetsföreskrifter**
- För avbrottsförsäkring gäller samma säkerhetsföreskrifter som i kapitel I Egendomsförsäkring, punkt 38.
- 38.20 Påföljd vid åsidosättande av säkerhetsföreskrifter**
- Beträffande påföljd om säkerhetsföreskrifterna inte följts, se kapitel I Egendomsförsäkring, punkt 38.20
- 41 Åtgärder vid skada**
- Vid skada skall den försäkrade vidta de åtgärder som framgår av kapitel XX Allmänna avtalsbestämmelser AB-DF, punkt 41.
- 42 Skaderegleringsbestämmelser och preskription**
- Vid skada skall den försäkrade följa de bestämmelser som framgår av kapitel XX Allmänna avtalsbestämmelser AB-DF, punkt 42.
- 43 Tidpunkt för betalning av ersättning**
- Ersättning betalas enligt de regler som framgår av kapitel XX Allmänna avtalsbestämmelser AB-DF, punkt 43.

III HYRESFÖRLUSTFÖRSÄKRING

Vid försäkring av *byggnad* ingår alltid hyresförlustförsäkring.

1 Vem försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för *försäkringstagaren* såsom ägare eller nyttjanderättshavare av försäkrad fastighet.

2 När försäkringen gäller

Försäkringen gäller för hyresförlust som uppkommer under ansvarstiden till följd av ersättningsbar skada enligt punkt 7 och som inträffar under den tid försäkringen är i kraft (försäkringstiden).

Ansvarstiden är 24 månader om inte annat anges i försäkringsbrevet och räknas från den tidpunkt då försäkrad skadehändelse enligt punkt 7 inträffat.

3 Var försäkringen gäller

Försäkringen gäller för hyresförlust som uppstår genom ersättningsbar skada enligt punkt 7 som inträffar på försäkringsställe som anges i försäkringsbrevet.

4 Försäkrat intresse

Försäkringen avser endast försäkringstagarens intresse som består i att hyresförlust inte uppkommer genom inskränkning i den försäkrade rörelsen under ansvarstiden.

Med hyresförlust avses minskning i hyresintäkt genom att försäkrad *byggnad* blir helt eller delvis oanvändbar.

6 Försäkringsbelopp – Högsta ersättning

Försäkringen gäller utan angivande av försäkringsbelopp.

6.2.2 Högsta ersättning

Vid hyresförlust till följd av annan skada än enligt punkt 6.2.2.1 är Moderna Försäkringars sammanlagda ersättningsskyldighet begränsad till 125 *prisbasbelopp* vid varje skadetillfälle om inte annat avtalats, vilket då anges i försäkringsbrevet.

6.2.2.1 Naturskada

Vid naturskada enligt kapitel I Egendomsförsäkring punkt 6.2.2.1 är den sammanlagda ersättningen för egendom, *avbrott*, hyresförlust, extrakostnad och röjning begränsad till

- 125 *prisbasbelopp* per skadetillfälle vid skada genom *jordskred, jordras, berggras, lavin, jordskalv* eller liknande naturskada
- 25 *prisbasbelopp* per skadetillfälle vid skada genom skyfall, varmed menas regn med en intensitet av minst 1 mm per minut eller 50 mm per dygn, snösmältning, stigande hav, sjö eller vattendrag, som strömmat från markytan direkt in i *byggnad* eller inomhus trängt upp ur avloppsledning.

7 Vad försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för hyresförlust som uppstår i den försäkrade rörelsen genom

- skada som är ersättningsbar enligt kapitel I Egendomsförsäkring, punkt 7
- stopp i tillförsel av el, gas, vatten eller värme, förorsakad av plötslig och oförutsedd fysisk skada på matarledning eller tillhörande försörjningsenhet, central eller fördelningsstation.

Försäkringen gäller för hyresförlust även när egendomsförsäkringen inte ersätter egendomsskadan om detta beror på att leverantör eller entreprenör är ansvarig på

grund av åtagande i avtal.

Gör hyresgäst bruk av sin rätt enligt lag att med anledning av skada säga upp hyresavtalet före hyrestidens utgång och kan lokalen sedan den reparerats inte hyras ut för den återstående tiden, ersätts hyresförlust även för denna tid. Ersättning på grund av detta lämnas dock för högst 3 månader.

Försäkringen gäller endast för sådan hyresförlust som uppkommer under ansvarstiden.

21 Skadevärderingsregler

21.1 Uthyrd lokal

För uthyrd lokal beräknas hyresförlusten till skillnaden mellan å ena sidan den nedsättning i hyran som hyresgästen enligt lag kan kräva och å andra sidan minskade kostnader för uppvärmning, belysning med mera samt ränta på ersättning för egendomsskadan. Vid beräkning av hyresförlust skall avdrag göras för sådan ökning av hyresintäkt som till följd av skadan uppstått genom uthyrning av annan lokal som *försäkringstagaren* äger.

21.2 Bostadsrättslägenhet

För bostadsrättslägenhet beräknas hyresförlusten på motsvarande sätt med utgångspunkt från den nedsättning av årsavgiften som kan krävas.

22 Ersättningsregler

Försäkringen skall inte bereda den försäkrade någon vinst utan endast ersättning för genom skadan uppkommen hyresförlust.

22.1 Skadeersättning

Moderna Försäkringar ersätter

- hyresförlust värderad enligt punkt 21
- ränteförlust och/eller skälig räntekostnad under ansvarstiden med hänsyn till att ersättning betalas efter ansvarstidens slut. Vid beräkning av ränteförlust betalas avkastningsränta enligt Riksbankens referensränta med ett tillägg av 2 procentenheter
- räddningskostnad enligt kapitel XX Allmänna avtalsbestämmelser AB-DF punkt 41.3

med avdrag för

- självrisk enligt punkt 23
- eventuell *underförsäkring* eller otillräckligt kalkylbelopp enligt punkt 22.4
- övriga bestämmelser som kan inverka på ersättningen, till exempel påföljd vid åsidosättande av säkerhetsföreskrifter enligt punkt 38.20.

22.4 Underförsäkring och otillräckligt kalkylbelopp

Om ersättning för egendomsskada skall minskas enligt kapitel I Egendomsförsäkring punkt 22.4, på grund av *underförsäkring* eller otillräckligt kalkylbelopp skall ersättningen för hyresförlust minskas i motsvarande grad.

23 Självrisk

Vid varje skadetillfälle dras från beräknad skadekostnad enligt punkt 21 ett belopp som utgör den försäkrades självrisk. För hyresförlustförsäkring gäller samma självrisk som i kapitel I Egendomsförsäkring, punkt 23. Självrisken är gemensam med egendomsförsäkringen.

38 Säkerhetsföreskrifter

För hyresförlustförsäkring gäller samma säkerhetsföreskrifter som i kapitel I Egendomsförsäkring, punkt 38.

38.20 Påföljd vid åsidosättande av säkerhetsföreskrifter

Beträffande påföljd om säkerhetsföreskrifterna inte följts, se kapitel I Egendomsförsäkring, punkt 38.20

41 Åtgärder vid skada

Vid skada skall den försäkrade vidta de åtgärder som framgår av kapitel XX

Allmänna avtalsbestämmelser AB-DF, punkt 41.

42 Skaderegleringsbestämmelser och preskription

Vid skada skall den försäkrade följa de bestämmelser som framgår av kapitel XX Allmänna avtalsbestämmelser AB-DF, punkt 42.

43 Tidpunkt för betalning av ersättning

Ersättning betalas enligt de regler som framgår av kapitel XX Allmänna avtalsbestämmelser AB-DF, punkt 43.

IV EXTRAKOSTNADSFÖRSÄKRING

Vid försäkring av rörelse ingår alltid extrakostnadsförsäkring

1 Vem försäkringen gäller för

Försäkringen avser i försäkringsbrevet angiven verksamhet och gäller för *försäkringstagaren* såsom innehavare av försäkrad rörelse.

2 När försäkringen gäller

Ersättning lämnas för extrakostnader som uppkommer under ansvarstiden till följd av försäkrad skadehändelse enligt punkt 7 och som inträffar under den tid försäkringen är i kraft (försäkringstiden).

Ansvarstiden är 12 månader om inte annat anges i försäkringsbrevet och räknas från den tidpunkt skadehändelse enligt punkt 7 inträffat.

3 Var försäkringen gäller

3.1 På försäkringsstället

Försäkringen gäller för extrakostnader som uppkommer i den försäkrade rörelsen till följd av ersättningsbar skada enligt punkt 7.1 som inträffar på försäkringsställe som angetts i försäkringsbrevet

4 Försäkrat intresse

Försäkringen avser på ansvarstiden belöpande rimliga extrakostnader för ofrånkomliga åtgärder i syfte att upprätthålla den försäkrade verksamheten i den omfattning den skulle ha haft om skada inte hade inträffat.

6 Försäkringsbelopp – Högsta ersättning

Försäkringen gäller med i försäkringsbrevet angivet försäkringsbelopp och ansvarstid. Beloppet är första risk.

6.2.1 Fribelopp

Vid försäkring av rörelse omfattar försäkringen – även om detta inte anges i försäkringsbrevet – alltid extrakostnad intill 5 *prisbasbelopp*.

6.2.2 Högsta ersättning

6.2.2.1 Naturskada

Vid naturskada enligt kapitel I Egendomsförsäkring punkt 6.2.2.1 är den sammanlagda ersättningen för egendom, *avbrott*, hyresförlust, extrakostnad och röjning begränsad till

- 125 *prisbasbelopp* per skadetillfälle vid skada genom *jordskred, jordras, bergras, lavin, jordskalv* eller liknande naturskada
- 25 *prisbasbelopp* per skadetillfälle vid skada genom skyfall, varmed menas regn med en intensitet av minst 1 mm per minut eller 50 mm per dygn, snösmältning, stigande hav, sjö eller vattendrag, som strömmat från markytan direkt in i *byggnad* eller inomhus trängt upp ur avloppsledning

7 Vad försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för extrakostnader som uppstår i den försäkrade rörelsen genom

- skada som är ersättningsbar enligt kapitel I Egendomsförsäkring, punkt 7
- stopp i tillförsel av el, gas, vatten eller värme förorsakad av plötslig och oförutsedd fysisk skada på matarledning eller tillhörande försörjningsenhet,

central eller fördelningsstation, om stoppet varar mer än 24 timmar.

7.1.1 Extrakostnad vid maskinskada (ingår endast om detta anges i försäkringsbrevet)

Anges det i försäkringsbrevet att extrakostnadsförsäkring vid maskinskada ingår gäller försäkringen för extrakostnader som uppstår i den försäkrade rörelsen till följd av ersättningsbar maskinskada enligt kapitel i Egendomsförsäkring, punkt 9 som inträffar på försäkrade *maskinerier* eller i försäkringsbrevet särskilt angiven maskin.

8 Undantag

Utöver allmänna undantag enligt kapitel XX Allmänna avtalsbestämmelser AB-DF, punkt 39 gäller följande.

Försäkringen omfattar inte

- egendomsskada och värdeminskning
- kostnad som beror på att skadad egendom inte omedelbart återanskaffats, såvida inte dröjsmålet beror på hinder utanför försäkringstagarens kontroll
- förlust av inkomst eller goodwill
- vite genom försenad eller utebliven leverans
- extrakostnader som beror på felprogrammering.

21 Skadevärderingsregler

Skadebeloppet utgörs av verifierad extrakostnad enligt punkt 4 ovan.

22 Ersättningsregler

Försäkringen skall inte bereda den försäkrade någon vinst utan endast ersättning för genom skadan uppkomna extrakostnader.

Moderna Försäkringar ersätter löpande under ansvarstiden

- skada värderad enligt punkt 21 med avdrag för
- självrisk enligt punkt 23.

22.3 Fastställande av försäkringsbelopp

Försäkringsbeloppet skall motsvara de extrakostnader som uppkommer för ofrånkomliga åtgärder i syfte att upprätthålla den försäkrade verksamheten i den omfattning den skulle ha haft om skada inte hade inträffat.

23 Självrisk

Vid varje skadetillfälle dras från beräknad extrakostnad enligt punkt 21 ett belopp som utgör den försäkrades självrisk.

För extrakostnadsförsäkring gäller samma självrisk som i kapitel I Egendomsförsäkring, punkt 23.

Vid samtidig egendoms- eller avbrottsskada och utnyttjande av extrakostnadsförsäkring tillämpas endast en självrisk

38 Säkerhetsföreskrifter

För extrakostnadsförsäkring gäller samma säkerhetsföreskrifter som i kapitel I Egendomsförsäkring, punkt 38.

38.20 Påföljd vid åsidosättande av säkerhetsföreskrifter

Beträffande påföljd om säkerhetsföreskrifterna inte följts, se kapitel I Egendomsförsäkring, punkt 38.20.

41 Åtgärder vid skada

Vid skada skall den försäkrade vidta de åtgärder som framgår av kapitel XX

Allmänna avtalsbestämmelser AB-DF, punkt 41.

42 Skaderegleringsbestämmelser och preskription

Vid skada skall den försäkrade följa de bestämmelser som framgår av kapitel XX Allmänna avtalsbestämmelser AB-DF, punkt 42.

43 Tidpunkt för betalning av ersättning

Ersättning betalas enligt de regler som framgår av kapitel XX Allmänna avtalsbestämmelser AB-DF, punkt 43.

V ANSVARSFÖRSÄKRING

1 Vem försäkringen gäller för och försäkrad verksamhet

- 1.1 Försäkrad verksamhet Försäkringen avser i försäkringsbrevet angiven verksamhet och gäller för *försäkringstagaren* (den försäkrade) och dennes *arbetstagare* för skada orsakad i tjänsten.
- 1.2 Fastighetsägaransvar Försäkringen gäller för *försäkringstagaren* såsom ägare, brukare eller innehavare av försäkrad fastighet.
- Byggnads- och anläggningsarbete, utförda på försäkrad fastighet för försäkringstagarens räkning omfattas av försäkringen, om kostnaderna under försäkringsåret uppgår till högst 20 *prisbasbelopp*.

2 När försäkringen gäller

Försäkringen gäller för skadeståndskrav som avser skada som inträffar under den tid försäkringen är i kraft (försäkringstiden). I försäkringsbrevet anges om andra regler gäller för ansvarsförsäkringens giltighet.

3 Var försäkringen gäller

Försäkringen gäller för skada som inträffar i hela världen utom i *Nordamerika*, om inte annat anges i försäkringsbrevet.

Vid försäljnings- och inköpsresor samt vid konferenser och mässor gäller försäkringen dock för skada som inträffar i hela världen.

Nordamerika

Om tilläggsavtal träffats – vilket i så fall framgår av försäkringsbrevet – gäller försäkringen för person- och sakskada som inträffar i *Nordamerika* eller för skadeståndskrav som grundas på i *Nordamerika* gällande skadeståndsrätt.

6 Försäkringsbelopp – Högsta ersättning

Försäkringsbeloppet, som anges i försäkringsbrevet, utgör högsta ersättning som Moderna Försäkringar betalar för skadestånd, utrednings-, förhandlings-, rättegångs-, skiljedoms- och räddningskostnader.

- 6.1 Sammanlagd ersättningsskyldighet Moderna Försäkringars sammanlagda ersättningsskyldighet för person- och sakskada samt förmögenhetsskada som är en direkt följd av sådan person- eller sakskada är begränsad till 1 försäkringsbelopp för varje skada och totalt 2 försäkringsbelopp per försäkringsår, om inte annat anges i 6.2 – 6.5.
- De i tillägg till ansvarsförsäkringen angivna försäkringsbeloppen ingår i det totala försäkringsbeloppet för ansvarsförsäkringen
- 6.2 Flera skador – Serieskada
- 6.2.1 Skada genom levererad produkt – Produktansvar Vid *skada genom levererad produkt* är ersättningen begränsad till 1 försäkringsbelopp för skador som orsakats av samma defekt hos en eller flera produkter oavsett om skadorna inträffar under ett eller flera försäkringsår. Ersättning lämnas i det fallet intill det försäkringsbelopp som gällde vid den tidpunkt då första skadan inträffade.
- 6.2.2 Flera skador av samma orsak vid samma tillfälle Vid flera skador som uppkommit av samma orsak och inträffat vid samma tillfälle är ersättningen begränsad till sammanlagt 1 försäkringsbelopp.
- 6.3 Skada vid miljö- och byggherreansvar Vid skadeståndsskyldighet för *ren förmögenhetsskada* enligt miljöbalken eller byggherreansvarsskada på grund av byggnads- och anläggningsarbeten på egen fastighet är ersättningsbeloppet begränsat till 20 *prisbasbelopp* vid varje skada.

6.4 Skada vid dataregisteransvar Vid skadeståndsskyldighet för ekonomisk och ideell skada vid dataregisteransvar är ersättningen begränsad till 10 *prisbasbelopp* vid varje skada.

6.5 Skada vid lyft Vid skada på egendom som lyfts är ersättningen begränsad till 5 *prisbasbelopp* vid varje skada.

7 Vad försäkringen gäller för

- 7.1 Omfattning Försäkringen omfattar skadeståndsskyldighet enligt
- allmänna skadeståndsrättsliga regler
 - allmänna bestämmelser utgivna av branschorganisation inom den försäkrades verksamhetsområde
 - sedvanligt kontrakt med SJ eller annan järnvägsförvaltning för skada genom rullande materiel, överskriden lastprofil, trafik på stickspår eller begagnande av obevakad järnvägsövergång
 - sedvanligt kontrakt med strömleverantör där den försäkrade övertagit ansvar enligt lagen om elektriska anläggningar
 - sedvanligt nyttjanderättsavtal med fastighetsägaren avseende övertaget fastighetsägaransvar.
- 7.1.1 Person- och sakskada Försäkringen omfattar skadeståndsskyldighet för person- och sakskada samt förmögenhetsskada som är en direkt följd av sådan person- eller sakskada.
- Om försäkringen gör undantag för viss person- eller sakskada gäller försäkringen inte heller för förmögenhetsskada till följd av den undantagna skadan.
- Försäkringen omfattar inte ren förmögenhetsskada med vilket förstås ekonomisk skada som uppkommit utan samband med att någon lider person- eller sakskada (Se dock punkterna 7.1.2 och 7.1.3 nedan).
- 7.1.2 Miljö- och byggherreansvar Sakskada, personskada och ren förmögenhetsskada (vid miljöansvar).
- Försäkringen gäller för den försäkrades skadeståndsskyldighet för *miljöskada*, enligt miljöbalken (1988:808) eller andra grannelagsrättsliga regler.
- Försäkringen gäller även för den försäkrade i egenskap av *byggherre* på egen eller brukad fastighet och med de begränsningar som följer av 1.2 ovan.
- Försäkringen gäller dock endast under förutsättning att
- fel tillfälligt begåtts
 - fel plötsligt och oförutsett uppkommit på *byggnad*, anläggning eller anordning.
- Vid personskada gäller försäkringen utan de begränsningar som anges i ovanstående stycke, då skadan uppkommit till följd av byggnads-, anläggnings- eller installationsarbete och den försäkrade är skadeståndsansvarig i egenskap av *byggherre* på egen eller brukad fastighet och med de begränsningar som följer av 1.2 ovan.
- Försäkringen gäller inte i något fall för *miljöskada* som den försäkrade i egenskap av entreprenör kan åläggas enligt miljöbalken eller andra grannelagsrättsliga regler.
- 7.1.3 Ekonomisk och ideell skada vid dataregisteransvar Försäkringen omfattar även skadeståndsskyldighet för ekonomisk och ideell skada som den försäkrade i egenskap av registeransvarig kan åläggas enligt 48 § personuppgiftslagen (PUL).
- 7.2 Åtagande Vid skadeståndskrav som kan omfattas av försäkringen och som beräknas överstiga för skadan tillämplig självrisk åtar sig Moderna Försäkringar gentemot den försäkrade att
- utreda om skadeståndsskyldighet föreligger
 - förhandla med den som kräver skadestånd
 - föra den försäkrades talan vid rättegång eller skiljeförfarande och i det fallet

betala de rättegångs- eller skiljedomskostnader som uppkommer för den försäkrade eller som denne åläggs att betala och som inte kan utfås av motpart eller annan

- betala det skadestånd den försäkrade är skyldig att utge.

8 Undantag

Utöver allmänna undantag enligt kapitel XX Allmänna avtalsbestämmelser AB-DF, punkt 39 gäller följande.

- 8.1 Försäkringstagarens egendom Försäkringen gäller inte för skada på försäkrads egendom.
- 8.2 Skada på levererad produkt eller egendom Försäkringen gäller inte för
- skada på produkt eller egendom som den försäkrade levererat eller åtagit sig att leverera
 - kostnad eller skada som uppkommer i samband med undersökning, reklamation, borttagande, återtagande, *återställande*, reparation, utbyte eller indragning av *levererad produkt* eller egendom
 - skada som kan avhjälpas genom åtgärdande av fel, brist eller defekt hos *levererad produkt* eller egendom.
- Försäkringen gäller dock för skada på tidigare uppförd, såld eller levererad produkt eller egendom om skadan inträffar till följd av att den försäkrade
- fullgör avtal som inte är hänförligt till det tidigare leveransavtalet
 - utför underhålls- eller servicearbeten efter garantitidens utgång.
- 8.3 Utfästelse och garanti Försäkringen gäller inte för skada i den mån skadeståndskravet endast kan grundas på uttrycklig eller underförstådd utfästelse eller garanti.
- 8.4 Kända fel och bristfälliga undersökningar Försäkringen gäller inte för *skada genom levererad produkt* eller egendom när den försäkrade eller dennes arbetsledning
- kände till felet eller bristen innan skadan uppkom och låtit bli att vidta rimliga åtgärder för att förhindra den
 - inte låtit utföra sedvanliga undersökningar, provningar eller analyser för att fastställa produktens eller egendomens lämplighet och detta medfört att defekt i produkten eller egendomen inte upptäckts.
- 8.5 Undantagen verksamhet
- 8.5.1 Rådgivande verksamhet (Konsultuppdrag) Försäkringen gäller inte för skada som uppkommer till följd av fel eller brist i utredningar, beskrivningar, beräkningar, ritningar, råd eller anvisningar som lämnats i yrkesmässig verksamhet.
- 8.6 Byggherreansvar Försäkringen gäller inte för skada som den försäkrade kan bli ansvarig för i egenskap av *byggherre*.
- Försäkringen gäller inte heller då den försäkrade enligt avtal övertagit byggherrens ansvar enligt miljöbalken, vattenlagen eller andra grannelagsrättsliga regler.
- Försäkringen gäller dock enligt 7.1.2, tredje till och med femte stycket.
- 8.7 Trafikansvar Försäkringen gäller inte för skada som
- omfattas av Trafikskadelagen eller motsvarande utländsk lagstiftning
 - inträffar till följd av trafik med motorfordon när det används inom inhägnat område.
- 8.8 Fartyg och ansvar på sjön Försäkringen gäller inte för sakskada till följd av kollision orsakad genom fartyg eller båt eller av dessa bogserade föremål.
- 8.9 Flyg- och flygplatsansvar Försäkringen gäller inte för skada genom
- luftfartyg eller produkter ingående i luftfartyg
 - markutrustning avsedd att användas i samband med luftfart.

Försäkringen gäller inte heller för det ansvar som kan åläggas den försäkrade i egenskap av flygplatsansvarig eller i samband med flygledning.

- 8.10 Läkemedel, asbest med mera Försäkringen gäller inte för skada genom *läkemedel*, asbest, *PCB*, tobak eller formaldehyd.
- 8.20 Omhändertagen egendom Försäkringen gäller inte för skada på
- sådan del av egendomen som skadats på grund av att delen felaktigt eller bristfälligt åtgärdats vid utförandet av den försäkrades åtaganden. Här avses även kostnad och/eller skada som uppkommer på grund av att egendomen måste undersökas, repareras eller bytas ut och att ingrepp på grund av detta måste ske i annan egendom.
Denna begränsning gäller dock inte vid skada på egendom som lyfts.
 - egendom som den försäkrade eller för hans räkning annan person transporterat, hyrt, leasat, lånat eller annars nyttjat
 - egendom som försäkrad eller annan för hans räkning åtagit sig att uppföra, tillverka eller förvara
 - egendom som skadas till följd av ingrepp i bärande konstruktion i hus, broar och andra byggnadsverk.
- 8.30 Förutsebar skada Försäkringen gäller inte för skada som orsakats av handlande eller underlåtenhet att handla som – med hänsyn till omständigheterna – inneburit en betydande risk för skadans uppkomst. Försäkringen gäller dock om den försäkrade kan visa att varken den försäkrade eller dennes arbetsledning har varit medveten om eller borde ha varit medveten om skaderisken.
- 8.31 Lag, myndighets föreskrift eller beslut Försäkringen gäller inte för skada som orsakats genom åsidosättande av lag, myndighets föreskrift eller beslut, domstols dom eller beslut, såvida inte den försäkrade kan visa att den försäkrade eller dennes arbetsledning varken haft eller borde ha haft kännedom om åsidosättandet.
- 8.32 Arbetskada/Annan försäkring Försäkringen gäller inte för arbetskada. Dock gäller försäkringen för skada inträffad i Sverige, exklusive den ersättning som betalas genom arbetsskade-, social- eller patientförsäkring, annan gällande försäkring eller ersättningsform eller som tjänsteförmån.
- 8.33 Böter, viten eller straffskadestånd Försäkringen gäller inte för böter, viten, straffskadestånd (till exempel "punitive damages") eller annan liknande kostnad.
- 8.34 Krav mellan försäkrade Försäkringen gäller inte för skada som de försäkrade orsakar varandra, om inte annat anges i försäkringsbrevet.

22 Ersättningsregler

Moderna Försäkringar ersätter

- kostnader och skadestånd enligt åtagande i punkt 7.2
- räddningskostnad enligt kapitel XX Allmänna avtalsbestämmelser AB-DF punkt 41.3
med avdrag för
- självrisk enligt punkt 23.

23 Självrisk

23.1 Grundsälvrisk

Vid varje skadetillfälle dras från de sammanlagda kostnaderna för skadestånd, Moderna Försäkringars utredning, förhandling, rättegång, skiljeförfarande och räddningsåtgärd ett belopp som utgör den försäkrades självrisk.

	Lägsta självrisk för försäkringen anges i försäkringsbrevet (grundsjälvrisk).
23.1.1 Flera skador – Serieskada	Endast en självrisk – den som gäller då den första skadan inträffade – skall tillämpas • vid flera skador som orsakats av samma defekt hos en eller flera produkter• för skador som uppkommit av samma orsak och vid samma tillfälle.
23.2 Särskild självrisk	För vissa skadehändelser är självrisken förhöjd enligt nedan. Är den valda grundsjälvrisken högre än de särskilda självriskerna gäller den högre grundsjälvrisken.
23.2.1 Heta arbeten	Självrisken är 30 % av skadekostnaden, dock lägst 1 <i>prisbasbelopp</i> och högst 10 <i>prisbasbelopp</i> vid sakskada genom <i>heta arbeten</i> .
23.2.2 Brandfarlig vätska	Självrisken är 1 <i>prisbasbelopp</i> vid sakskada genom brandfarlig vätska samt oljor av alla slag.
23.2.3 Sprängning	Självrisken är 30 % av skadekostnaden, dock lägst 1 <i>prisbasbelopp</i> och högst 10 <i>prisbasbelopp</i> vid sakskada genom sprängning.
23.2.4 Miljö- och byggherreansvar	Självrisken är 1 <i>prisbasbelopp</i> vid varje skada som ersätts vid byggherreansvar och vid ren förmögenhetsskada vid miljöansvar enligt 7.1.2.
23.2.6 Nordamerika	Självrisken är 1 <i>prisbasbelopp</i> vid varje skada som inträffar i Nordamerika.
41 Åtgärder vid skada	
	Vid skada skall den försäkrade vidta de åtgärder som framgår av kapitel XX Allmänna avtalsbestämmelser AB-DF, punkt 41.
42 Skaderegleringsbestämmelser och preskription	
	Vid skada skall den försäkrade följa de bestämmelser som framgår av kapitel XX Allmänna avtalsbestämmelser AB-DF, punkt 42.
43 Tidpunkt för betalning av ersättning	
	Ersättning betalas enligt de regler som framgår av kapitel XX Allmänna avtalsbestämmelser AB-DF, punkt 43.

VI RÄTTSSKYDDSFÖRSÄKRING

A TVISTER

1 Vem försäkringen gäller för och försäkrad verksamhet

- 1.1 Försäkrad verksamhet Försäkringen avser i försäkringsbrevet angiven verksamhet och gäller för *försäkringstagaren* (den försäkrade) i tvist som har direkt samband med den försäkrade verksamheten.
- 1.2 Fastighetsrättsskydd Försäkringen gäller för *försäkringstagaren* såsom ägare, brukare eller innehavare av fastighet, där verksamheten bedrivs och som till övervägande del används för denna.

2 När försäkringen gäller

Rättsskydd lämnas om försäkringen är i kraft när tvisten uppkommer (tvistedagen) och om den då gällt under en sammanhängande tid av minst 2 år. Om försäkringen inte funnits i Moderna Försäkringar under en sammanhängande tid av 2 år, men motsvarande försäkring funnits i annat bolag, får den tid försäkringen funnits i annat bolag tillgodoräknas.

Om försäkringen gäller, men varit i kraft kortare tid än 2 år vid tvistens uppkomst, lämnas rättsskydd om de händelser eller omständigheter som ligger till grund för anspråket inträffat sedan försäkringen trädde i kraft.

Om försäkringen har upphört att gälla när tvisten uppkommer på grund av att den försäkrade verksamheten upphört och försäkring i annat bolag inte finns, lämnas rättsskydd genom denna försäkring om de händelser och omständigheter som ligger till grund för anspråket har inträffat under den tid försäkringen varit i kraft och det därefter inte har gått mer än 10 år sedan dessa händelser eller omständigheter inträffade.

Anmärkning

Med tvist menas att rättsligen grundat krav har framställts och helt eller delvis avisats av någon annan.

3 Var försäkringen gäller

Försäkringen gäller för tvist eller mål dels med motpart som har hemvist inom Norden, dels som avser fastighet belägen inom Norden.

7 Vad försäkringen gäller för

Moderna Försäkringar betalar i följande fall (punkt 7.1 – 7.3) nödvändiga och skäligen ombuds- och rättegångskostnader som den försäkrade inte kan få betalda av motparten samt skäligen utredningskostnader beställda av ombudet.

7.1 I tvist utan rättegång

Den försäkrades egna ombudskostnader i tvist som kan prövas som tvistemål (t-mål) av tingsrätt, fastighetsdomstol, statens VA-nämnd, miljödomstol i Sverige eller motsvarande domstolar i övriga nordiska länder. Såvitt gäller miljödomstol avses endast tvist om skadestånd enligt 32 kap miljöbalken.

Försäkringen gäller således inte för tvist som endast kan handläggas av administrativa myndigheter, förvaltningsdomstolar eller andra specialdomstolar än vad som anges ovan.

Är tvisten sådan att den först handläggs av annan instans (till exempel kronofogdemyndighet, hyresnämnd, konkurrensverket eller lantmäterimyndighet) betalas endast kostnader som uppkommit efter sådan prövning eller handläggning.

- 7.2 I tvist med rättegång** Rättegångskostnader i tvist enligt 7.1 – både den försäkrades egna och sådana som han efter domstolsprövning förpliktas att utge – som uppstått vid angivna domstolar eller överdomstolar till dessa. I sådana mål gäller försäkringen även för resning, dock endast om resning beviljats, samt även hyresmål som prövas av Svea Hovrätt. Med rättegångskostnad avses även kostnad för medlare, förordnad enligt 42 kap rättegångsbalken.
- Rättegångskostnader som den försäkrade vid förlikning under rättegång åtagit sig att betala till motpart under förutsättning att det är uppenbart att domstolen skulle ha ålagt den försäkrade att betala rättegångskostnader med högre belopp om tvisten hade prövats.
- 7.3 I tvist med skiljeförfarande** Försäkringen gäller för kostnader för skiljeförfarande, om tvisten utan sådant förfarande kunde ha prövats av i 7.1 första stycket nämnda domstolar.
- Ersättning lämnas för kostnader för skiljeförfarande – både den försäkrades egna och sådana som han förpliktigas utge – med undantag för ersättning till skiljemännen.
- 8 Undantag**
- Utöver allmänna undantag enligt kapitel XX Allmänna avtalsbestämmelser, AB-DF, punkt 39 gäller följande.
- 8.1 Arbetstvist** Försäkringen gäller inte för tvist, mål eller ärende som rör förhållandet mellan arbetsgivare och nuvarande eller förutvarande *arbetstagare* (till exempel tvister gällande provisioner, arbetstvister eller liknande).
- 8.2 Småmål** Försäkringen gäller inte för tvist där värdet av vad som yrkas är lägre än 0,5 *prisbasbelopp* och därmed skall handläggas enligt reglerna 1 kap 3 d § rättegångsbalken (så kallade småmål). Dessa undantag tillämpas inte vid tvist på grund av försäkringsavtalet.
- 8.3 Överlåtet anspråk** Försäkringen gäller inte för tvist som avser fordran eller annat anspråk, som överlåtits på den försäkrade eller som gäller borgensåtagande eller liknande åtagande.
- 8.4 Fordon** Försäkringen gäller inte för tvist som gäller den försäkrade såsom ägare, brukare eller förare av motordrivet fordon, husvagn eller annat släpfordon, luftfartyg, skepp, ång-, motor-, eller segelbåt.
- 8.5 Fastighet** Försäkringen gäller inte för tvist som gäller den försäkrade såsom ägare av annan fastighet eller innehavare av annan tomträtt än vad som anges i försäkringsbrevet, och inte heller då tvist har samband med köp eller försäljning av fastighet eller tomträtt.
- 8.6 Fastighets- eller miljödomstol** Försäkringen gäller inte för tvist som kan falla under prövning av fastighets- eller miljödomstol och där den försäkrade är att anse som sökande part.
- 8.7 Miljöfarlig verksamhet** Försäkringen gäller inte för tvist som rör sådan av *försäkringstagaren* bedriven eller planerad verksamhet eller del av denna som enligt föreskrifter i miljöbalken kallas miljöfarlig verksamhet, oavsett om dessa föreskrifter åberopas eller inte.
- 8.8 Försäkring** Försäkringen gäller inte för tvist som avser skadestånd mot den försäkrade om trafik- eller ansvarsförsäkring täcker eller skulle kunna täcka sådant skadeståndsansvar. Detta gäller oavsett om sådan försäkring är gällande eller inte.
- 8.9 Konkurs** Försäkringen gäller inte för tvist där den försäkrade är konkursgäldenär eller part i ackordsförhandling utan konkurs eller part i förfarande som gäller företagsrekonstruktion.

- 8.10 Obefogat intresse Försäkringen gäller inte för tvist där den försäkrade inte har befogat intresse av att få sin sak prövad.
- 8.11 Brott Försäkringen gäller inte för tvist som gäller skadestånd eller annat anspråk riktat mot försäkrad på grund av gärning som föranlett misstanke om eller åtal för brott som kräver uppsåt för straffbarhet.
- 8.12 Patent med mera Försäkringen gäller inte för tvist som avser patent- eller annan immaterialrätt.
- 8.13 Marknadsföringslagen Försäkringen gäller inte för tvist, mål eller ärende enligt marknadsföringslagen.
- 8.14 Medförsäkrade bolag Försäkringen gäller inte för tvist som uppkommit mellan företag och koncern inom samma koncern eller mellan delägare som omfattas av detta försäkringsavtal.

B SKATTEMÅL

1 Vem försäkringen gäller för och försäkrad verksamhet

Försäkringen avser i försäkringsbrevet angiven verksamhet och gäller för *försäkringstagaren* (den försäkrade) i tvist som har direkt samband med den försäkrade verksamheten.

2 När försäkringen gäller

Försäkringen gäller för tvist i skattemål under förutsättning att försäkringen varit i kraft under det beskattningsår då den händelse som orsakade tvisten inträffade och alltjämt är i kraft när målet anhängiggörs. (Rättsskyddsförsäkringen för skattemål i annat bolag under del av denna tid får tillgodoräknas försäkrad).

3 Var försäkringen gäller

Försäkringen gäller för skattemål i Sverige.

7 Vad försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för nödvändiga och skäligena ombudskostnader i länsrätt, kammarrätt och regeringsrätt vid tvist i skattemål angående taxering av den försäkrade verksamheten.

8 Undantag

Utöver allmänna undantag enligt kapitel XX Allmänna avtalsbestämmelser AB-DF, punkt 39 gäller följande.

- 8.1 Skattebrott Försäkringen gäller inte skattemål avseende skattebrottslagstiftning.
- 8.2 Skönstaxering Försäkringen gäller inte skattemål avseende skönstaxering.
- 8.3 Förhandsbesked Försäkringen gäller inte skattemål avseende förhandsbesked.
- 8.4 Eftertaxering Försäkringen gäller inte skattemål avseende eftertaxering som beror på att försäkrad fullgjort sin uppgiftsplikt på ett oriktigt sätt.
- 8.5 Fastighetstaxering Försäkringen gäller inte skattemål avseende fastighetstaxering.
- 8.6 Aktier Försäkringen gäller inte skattemål som har samband med köp eller försäljning av aktier eller andra andelsbevis.
- 8.7 Småmål Försäkringen gäller inte skattemål avseende beskattningsfråga där skattebeloppet är lägre än 0,5 *prisbasbelopp*
- 8.8 Avgift – skattetillägg Försäkringen lämnar inte ersättning vid skattemål avseende avgifter eller skattetillägg.

- 8.9 Ombudskostnad och statliga medel Försäkringen lämnar inte ersättning vid skattemål avseende ombudskostnader i den mån dessa kan betalas av statliga medel.
- 8.10 Mervärdesskatt Försäkringen lämnar inte ersättning vid skattemål avseende mervärdesskatt.

C GEMENSAMMA BESTÄMMELSER

6 Försäkringsbelopp – Högsta ersättning

Moderna Försäkringars ersättningskyldighet är vid varje tvist eller skattemål begränsad till 5 *prisbasbelopp*. Ersättningen för samtliga tvister som uppkommit under ett försäkringsår är begränsad till 50 *prisbasbelopp*.

En skada föreligger om två eller flera av de försäkrade står på samma sida i en tvist. Även om den försäkrade har flera tvister skall dessa räknas som en skada om yrkande stöder sig på väsentligen samma grund.

Flera skattemål anses som ett mål om de hänför sig till samma beskattningsår.

Kan den försäkrade i en och samma skada få ersättning från flera försäkringar i ett eller flera bolag begränsas ersättningen så att den tillsammans med ersättningen från övriga försäkringar uppgår till högst 5 *prisbasbelopp*.

8 Undantag

Utöver allmänna undantag enligt kapitel XX Allmänna avtalsbestämmelser, AB-DF, punkt 39 gäller följande.

- 8.1 Eget arbete med mera Försäkringen gäller inte för kostnader som avser
- eget arbete, förlorad inkomst, resor och uppehälle
 - utredning om innehållet i utomnordisk rätt
 - ombuds resor utom Norden
 - verkställighet av dom, beslut eller avtal.
- 8.2 Vissa merkostnader Försäkringen gäller inte för merkostnader som kan uppstå genom att den försäkrade
- anlitat flera ombud eller byter ombud
 - anlitar annat ombud än vad som är lämpligt med hänsyn till orten där verksamheten bedrivs eller ärendets natur
 - gjort sig skyldig till försumlig processföring eller på annat sätt förfarit försumligt
 - underlåtit att i eller utom rättegång tillvarata möjligheten att utfå ersättning av staten eller av motpart
 - krävs på högre ersättning för ombuds- och utredningskostnader än vad som utdömts vid domstolsprövning.
- 8.3 Statlig rättshjälp Försäkringen gäller inte för kostnad som skulle ha betalats av allmänna medel om den försäkrade ansökt om allmän rättshjälp.

22 Ersättningsregler

Ersättning betalas till den försäkrades ombud för försäkrades egna ersättningsbara kostnader enligt A 7 när ärendet slutredovisats, i den mån försäkringsbeloppet inte tagits i anspråk av motpart genom verkställighet av dom eller liknande förfarande. Om försäkrad blir, eller riskerar att bli, ersättningskyldig för flera, har Moderna Försäkringar rätt att fördela resterande del av försäkringsersättningen.

Ersättning à conto förutsätter särskild prövning. Moderna Försäkringar åtar sig à conto-utbetalning högst en gång var 6:e månad.

23 Självrisk

Vid varje skadetillfälle dras från de sammanlagda ersättningsbara kostnaderna enligt A 7 ett belopp som utgör den försäkrades självrisk. Självrisken är 20 % av prisbasbeloppet samt 20 % av överskjutande kostnad

Endast en självrisk tillämpas om flera skattemål hänför sig till samma beskattningsår.

30 Åtgärder vid tvist

30.1 Ombud

För att försäkringen skall gälla måste den försäkrade anlita ombud. Ombud skall anlitas innan talan väcks i domstol. Är tvist sådan att den enligt A7.1 först skall prövas av annan instans, skall ombud anlitas senast när sådan tvist överklagas.

Ombudet skall vara lämpligt med hänsyn till de krav som svensk lag eller det lands lag där processen drivs ställer på ett ombud och antingen vara

- ledamot av Sveriges Advokatsamfund (advokat) eller biträdande jurist anställd hos sådan ledamot
- annan person som för den enskilda tvisten uppfyller kraven på lämplighet.

Ombudet, Moderna Försäkringar och den försäkrade har rätt att begära prövning hos Försäkringsförbundets Nämnd för Rättsskyddsfrågor av ombudets lämplighet. Nämndens beslut är endast rådgivande.

Vid tvist gällande skäligheten av ombudets arvode och övriga kostnader mellan ombud som är ledamot av Sveriges Advokatsamfund (advokat) eller biträdande jurist anställd hos sådan ledamot samt Moderna Försäkringar skall prövning ske hos Ombudskostnadsnämnden. Ombudet och Moderna Försäkringar förbinder sig att godta utfallet av sådan prövning.

Övriga ombud och försäkrad har rätt att begära prövning av skäligheten i arvode och övriga kostnader hos Försäkringsförbundets Nämnd för Rättsskyddsfrågor. Ombudet och försäkrad förbinder sig att godta utfallet av sådan prövning.

42 Skaderegleringsbestämmelser och preskription

Vid skada skall den försäkrade följa de bestämmelser som framgår av kapitel XX Allmänna avtalsbestämmelser AB-DF, punkt 42.

43 Tidpunkt för betalning av ersättning

Ersättning betalas enligt de regler som framgår av kapitel XX Allmänna avtalsbestämmelser AB-DF, punkt 43.

VII KRISFÖRSÄKRING

1 Vem försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för samtliga anställda i den försäkrade verksamheten (de försäkrade)

2 När försäkringen gäller

Försäkringen gäller vid händelse enligt punkt 7 som inträffar under den tid försäkringen är i kraft (försäkringstiden).

3 Var försäkringen gäller

Försäkringen gäller för händelse som inträffar inom Norden.

6 Försäkrad behandling – Högsta ersättning

6.1 Försäkrad behandling

Försäkringen omfattar maximalt 10 behandlingar per skada och försäkrad.

Behandlingen skall utföras i Sverige av legitimerad psykolog och påbörjas inom en tolv månadersperiod från skadetillfället. Samtliga kostnader skall på förhand godkännas av Moderna Försäkringar

6.2 Högsta ersättning

Moderna Försäkringars ersättningskyldighet är begränsad till 0,5 *prisbasbelopp* per försäkrad och sammanlagt till 10 *prisbasbelopp* per skadetillfälle.

7 Vad försäkringen gäller för

Försäkringen omfattar kristerapi för försäkrad person som drabbas av akut psykisk kris orsakad av

- *rån*, hot eller *överfall*
- allvarligt *olycksfall*
- annan traumatisk händelse som *brand*, *explosion* eller naturkatastrof och som inträffar i samband med tjänsten.

22 Ersättningsregler

Moderna Försäkringar ersätter verifierade kostnader för kristerapi enligt punkt 7.

23 Självrisk

Försäkringen gäller utan självrisk.

41 Åtgärder vid skada

Vid skada skall den försäkrade vidta de åtgärder som framgår av kapitel XX Allmänna avtalsbestämmelser AB-DF, punkt 41.

42 Skaderegleringsbestämmelser och preskription

Vid skada skall den försäkrade följa de bestämmelser som framgår av kapitel XX Allmänna avtalsbestämmelser AB-DF, punkt 42.

43 Tidpunkt för betalning av ersättning

Ersättning betalas enligt de regler som framgår av kapitel XX Allmänna avtalsbestämmelser ABDF, punkt 43.